

СЛОВО ЧЕСТІ

ТРАВЕНЬ 2018

ЧАСОПИС НАЦІОНАЛЬНОЇ ГВАРДІЇ УКРАЇНИ

 www.facebook.com/slovochesti

ЗАМІСТЬ АТО –
ОПЕРАЦІЯ ОБ'ЄДНАНИХ СИЛ

ВІДКРИТІ ДЛЯ
ДРУЖБИ І СПІВПРАЦІ

ТЕМА НОМЕРА:

ГЕНДЕРНА РІВНІСТЬ

Указ Президента України

«Про відзначення державними нагородами України з нагоди Дня Національної гвардії України»

За особисту мужність, виявлену у захисті державного суверенітету і територіальної цілісності України, зразкове виконання військового обов'язку та високий професіоналізм **постановляю:**

Нагородити орденом «За мужність» III ступеня

ГОРНИКА Олексія Леонідовича – старшого сержанта
ГРИГОРА Сергія Володимировича – капітана
ПРОЦЮКА Володимира Олександровича – старшого солдата
ЯЦЮКА Олександра Олександровича – підполковника

Нагородити орденом княгині Ольги III ступеня

СТРІЛЕЦЬКУ Марію Євдокимівну – полковника

Нагородити медаллю «За військову службу Україні»

БУТКА Олександра Олександровича – капітана
ГУСЕВА Андрія Валерійовича – капітана
КОВАЛЬОВА Роберта Миколайовича – підполковника
МАРУШЕНКА Андрія Васильовича – молодшого лейтенанта
СКРИПНИКА Михайла Юрійовича – сержанта
ЦИГАНКА Вадима Володимировича – старшого солдата
ЦИМБАЛА Андрія Богдановича – молодшого лейтенанта

Нагородити медаллю «За бездоганну службу» III ступеня

БУРАВКОВА Олександра Анатолійовича – полковника
ВАСЮКОВА Валерія Олександровича – полковника
ДАЦЕНКА Станіслава Васильовича – підполковника
ДОВГАЛЮКА Олега Павловича – підполковника
ІЛЬЧЕНКО Тетяну Миколаївну – майора

Присвоїти почесні звання:**«Заслужений працівник освіти України»**

КРЮКОВУ Олександр Михайловичу – професорові кафедри факультету Національної академії Національної гвардії України

«Заслужений юрист України»

КРИВЕНКУ Олександр Васильовичу – генерал-лейтенанту.

Президент України П. ПОРОШЕНКО
23 березня 2018 року
№76/2018

Указ Президента України

«Про присвоєння імені Івана Богуна 8 полку оперативного призначення Національної гвардії України»

З метою увічнення пам'яті визначного українського військового і державного діяча часів Хмельниччини полковника Івана Богуна та урахування бойові заслуги, мужність, зразкове виконання покладених завдань, високий професіоналізм особового складу 8 полку оперативного призначення Національної гвардії України, **постановляю:**

1. Присвоїти ім'я Івана Богуна 8 полку оперативного призначення Національної гвардії України та надалі іменувати його – 8 полк оперативного призначення імені Івана Богуна Національної гвардії України.

Президент України П. ПОРОШЕНКО
24 березня 2018 року
№82/2018

Указ Президента України

«Про присвоєння імені Дмитра Вишневецького 18 полку оперативного призначення Національної гвардії України»

З метою увічнення пам'яті видатної постаті української історії – козацького ватажка, гетьмана Дмитра Вишневецького, урахування бойові заслуги, мужність, зразкове виконання покладених завдань, високий професіоналізм особового складу 18 полку оперативного призначення Національної гвардії України, **постановляю:**

1. Присвоїти ім'я Дмитра Вишневецького 18 полку оперативного призначення Національної гвардії України та надалі іменувати його – 18 полк оперативного призначення імені Дмитра Вишневецького Національної гвардії України.

Президент України П. ПОРОШЕНКО
24 березня 2018 року
№83/2018

Указ Президента України

«Про відзначення державними нагородами України» (витяг)

За особисту мужність і самовіддані дії, виявлені у захисті державного суверенітету та територіальної цілісності України, зразкове виконання військового обов'язку **постановляю:**

Нагородити орденом «За мужність» III ступеня

СЛИВКУ Мирослава Миколайовича (посмертно) – старшого солдата

СОЛОВЙОВА Юрія Вікторовича (посмертно) – солдата

Нагородити медаллю «За військову службу Україні»

ВІКОЛАША Святослава Юрійовича – старшого солдата

ЗДОРОВЕНКА Святослава Олександровича – солдата

ЛОМЕЙКА Віталія Васильовича – солдата

САМОЙЛЕНКА Іллю Сергійовича – солдата

Президент України П. ПОРОШЕНКО
6 квітня 2018 року
№98/2018

СЛОВО ЧЕСТІ

Інформаційно-публіцистичний журнал Національної гвардії України № 3'(64) 2018

ОФІЦІЙНО

Замість АТО — Операція Об'єднаних сил 4

ФОТОРЕПОРТАЖ

Відкриті для дружби і співпраці: іноземним дипломатам та військовим аташе презентували досягнення Національної гвардії України..... 6

СЛУЖБА

Щоби свято футболу пройшло успішно..... 8

Підозрюваного у скоєнні вбивства затримали по гарячих слідах 8

Біда з такими парубками... .. 8

Для себе чи на продаж?..... 9

На місце пожежі прибули першими..... 9

ТЕМА НОМЕРА: ГЕНДЕРНА РІВНІСТЬ

Жінки у погонах: історія питання, сучасність та перспективи 10

Радниця командувача Національної гвардії України Вікторія Арнаутова: «Впровадження гендерної політики — не данина моді, це вимога часу...»..... 14

Лікар, офіцер, керівник 18

Служать разом дві сестри 19

Єдина в НГУ начальниця служби озброєння військової частини радить не боятися «чоловічих» посад..... 20

Секрет щастя молодшого сержанта Аліни Даданенко ... 21

ВІД ПЕРШОЇ ОСОБИ

Мова до Франції доведе..... 22

ДОСВІД

Курс «Force on Force» для українських гвардійців 25

СЛУЖИМО УКРАЇНСЬКОМУ НАРОДОВІ!

Із резервістів — в офіцери..... 26

ТИЛОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

Обідати у військових їдальнях контрактники можуть безкоштовно..... 28

ЛІТЕРАТУРНА СВІТЛИЦЯ

Повернення (оповідання)..... 29

АРСЕНАЛ

Топ-3 кращих снайперських гвинтівок у світі..... 34

ГУМОР

..... 35

ЗАСНОВНИК: Головне управління Національної гвардії України
ЧЛЕНИ РЕДКОЛЕГІЇ: генерал-лейтенант Ярослав Сподар, полковник В'ячеслав Яценко, полковник Сергій Блошцін, полковник Геннадій Солдатенко
ВІДПОВІДАЛЬНИЙ РЕДАКТОР: підполковник Валерія Агібалова
ЗАСТУПНИК ВІДПОВІДАЛЬНОГО РЕДАКТОРА: майор Олександр Загородній
НАД НОМЕРОМ ПРАЦЮВАЛИ:
дизайн та комп'ютерна верстка: Дмитро Грек
літературний редактор: Людмила Бутакова
ТИРАЖ: 2200 примірників. Розповсюджується безкоштовно
ЮРИДИЧНА АДРЕСА: м. Київ, вул. Народного ополчення, 9А
АДРЕСА РЕДАКЦІЇ: 04071, м. Київ, вул. Костянтинівська, 5
Тел: (044) 428-66-13
E-mail: slovochesti@ukr.net
 Свідоцтво про державну реєстрацію №20269 – 10669ПР від 12.08.2014 р.
ДРУК: друкарня Іміджево-видавничого центру Національної гвардії України
 Зам. 307 від 25.05.2018 р.
 На першій сторінці обкладинки – фото старшого лейтенанта Івана ПАЛЬОШКИ

ЗАМІСТЬ АТО – ОПЕР

Операція Об'єднаних сил (ООС) –

комплекс військових та спеціальних організаційно-правових заходів українських силових структур, спрямованих на забезпечення національної безпеки та оборони, протидію діяльності та відсіч агресії незаконних російських та про-російських збройних формувань на Сході України.

ОБ'ЄДНАНІ СИЛИ

Головні завдання Операції Об'єднаних сил –

стабілізація ситуації у зоні бойових дій, припинення безкарних обстрілів українських позицій та загибелі українських військових і мирних жителів, звільнення території від окупантів та захист територіальної цілісності України.

ОПЕРАЦІЯ ОБ'ЄДНАНИХ СИЛ

24 лютого 2018 року набув чинності Закон України від 18 січня 2018 року №2268-VIII «Про особливості державної політики із забезпечення державного суверенітету України на тимчасово окупованих територіях у Донецькій та Луганській областях», відповідно до якого змінено формат антитерористичної операції, що проводилася на Сході України з 14 квітня 2014 року.

З 30 квітня 2018 року АТО офіційно змінено на Операцію Об'єднаних сил.

Керування ООС на Донбасі покладено на новостворений Об'єднаний оперативний штаб ЗСУ –

головний орган, якому підпорядковані сили Збройних Сил, Національної поліції, Національної гвардії, Служби безпеки, Державної прикордонної служби, Державної служби з надзвичайних ситуацій та інші, що залучаються до здійснення заходів із забезпечення національної безпеки і оборони, стримування і відсічі російської збройної агресії в Донецькій та Луганській областях. Об'єднаному оперативному штабу ЗСУ під час ООС у питаннях національної безпеки також підпорядковуються Донецька і Луганська обласні військово-цивільні адміністрації. Указом Президента України від 16 березня 2018 року командувачем Об'єднаних сил призначено генерал-лейтенанта Сергія Наєва

Військовослужбовцям, залученим до ООС, надані особливі повноваження, в разі крайньої необхідності вони можуть:

- використовувати зброю та спецзасоби;
- затримувати осіб і доставляти їх в поліцію;
- перевіряти документи;
- здійснювати особистий огляд громадян, їхніх речей і транспортних засобів;
- тимчасово обмежувати чи забороняти рух транспорту і пішоходів;
- входити в житлові та інші приміщення, що належать громадянам;
- користуватися зі службовою метою транспортом та засобами зв'язку громадян, підприємств та організацій, за винятком транспортних засобів дипломатичних та міжнародних організацій.

ВІДКРИТІ ДЛЯ ДРУЖБИ І СПІВПРАЦІ: іноземним дипломатам та військовим аташе презентували досягнення Національної гвардії України

Майже півсотні військових аташе та співробітників дипломатичних установ іноземних держав і міжнародних організацій в Україні, а також представників силових структур різних країн завітали до Міжнародного міжвідомчого багатопрофільного центру підготовки підрозділів НГУ, щоб ознайомитися із досягненнями Національної гвардії України.

За словами командувача НГУ генерал-полковника Юрія Аллерова, на презентацію були запрошені як представники тих країн, що вже тривалий час співпрацюють або ведуть діалог із гвардійцями, так і ті, з якими планується налагодження професійної співпраці. Загалом же до вітчизняних військових правоохоронців завітали гості з 26 країн світу – міжнародний захід такого масштабу командування Національної гвардії України проводило вперше.

Після ознайомлення із функціями та завданнями Нацгвардії іноземні гості мали змогу побачити умови проживання українських військових, їх спорядження, модульні комплекси, тренажери, відвідати психологічне тренінгове містечко командного згуртування. Для того щоб відвідувачі на власні очі побачили, як відбувається навчання бійців НГУ, було проведено ряд показових занять за різними напрямками підготовки.

Пізніше уже на полігоні Міжнародного центру іноземні дипломати оглянули військову техніку, засоби зв'язку та зразки озброєння переважно українського виробництва, якими комплектуються підрозділи НГУ. Слід зауважити, що саме техніка та озброєння викликали найбільшу зацікавленість гостей.

– Минулого року у Польщі з'явився новий вид Збройних Сил – Війська територіальної оборони, які, до речі, було сформовано на основі досві-

ду підрозділів територіальної оборони України. Тепер ми шукаємо нове оснащення, тож сьогоднішня презентація НГУ є дійсно корисною для нас, – зазначив заступник військового аташе Польщі майор Маріуш Садовскі.

У свою чергу офіцер штабу Національної гвардії Каліфорнії полковник Джон Сіпман додав: Україна виробляє комерційно-доступне обладнання і модифікує його для ефективного використання без великих грошових затрат, що зараз дійсно актуально.

Згодом свою професійну майстерність продемонстрували бійці підрозділів спеціального та оперативного призначення НГУ. Зокрема, гості мали можливість спостерігати за десантуванням військовослужбовців з вертольота Мі-8, знешкодженням озброєних загонів умовного противника, роботою снайперських пар, евакуацією «поранених». Найбільший захват присутніх викликала демонстрація навичок військових кінологів та їх чотирилапих напарників.

– Сьогоднішні навчання пройшли на високому рівні. Щоразу, коли мені доводиться співпрацювати або ж просто спостерігати за діями представників Нацгвардії, вражає професіоналізм кожного військовослужбовця – усі працюють на загальний результат, впевнено виконують поставлені завдання. Також хочу відзначити якісну матеріальну та технічну базу Міжнародного міжвідомчого

багатопрофільного центру підготовки підрозділів НГУ. Важко навіть уявити, як за зовсім короткий термін із занедбаного полігону вдалося розбудувати такий масштабний тренувальний комплекс, – поділився враженнями капітан Жан Кул,

представник місії «UNIFIER» (в рамках цієї місії військовослужбовці Збройних Сил Канади з вересня 2015 року навчають українських колег за стандартами НАТО), який відповідає за координацію із Нацгвардією.

По завершенню заходу керівництво НГУ презентувало іноземним колегам пам'ятні подарунки.

**Лейтенант Олена ОНИЩЕНКО,
фото автора та старшого лейтенанта
Руслана АНДРУСІВА**

ЩОБИ СВЯТО ФУТБОЛУ ПРОЙШЛО УСПІШНО

КИЇВ Наприкінці травня в українській столиці проходили фінальні матчі Ліги Чемпіонів УЄФА. До визначної спортивної події готувалися і уболівальники, і правоохоронці. Для того, щоб свято футболу пройшло на високому рівні, а тисячі гостей з усього світу почувалися в Києві спокійно та безпечно, всі силові структури України працювали згуртовано. Значну місію в охороні громадського порядку виконували військовослужбовці Національної гвардії України.

Напередодні матчу між іспанським «Реалом» та англійським «Ліверпулем» на НСК «Олімпійському» пройшли широкомасштабні навчання за участю близько 400 бійців НГУ, а також співробітників Національної поліції та ДСНС. Рівень взаємодії між підрозділами, швидкість реагування на різні сценарії розвитку подій, забезпечення евакуації вболівальників – все це ретельно перевіряв перший заступник міністра внутрішніх справ Сергій Яровий, який відзначив високий рівень навченості особового складу. Успішному результату навчань не завадила навіть сильна злива. Таким чином, до проведення масштабного спортивного заходу вітчизняні сили правопо-

рядку підійшли із максимальною відповідальністю, що стало запорукою його вдалого перебігу.

Молодий лейтенант Микола АНАЦЬКИЙ, фото автора

ПІДОЗРЮВАНОВОГО У СКОЄННІ ВБИВСТВА ЗАТРИМАЛИ ПО ГАРЯЧИХ СЛІДАХ

ДНІПРОПЕТРОВСЬКА ОБЛ.

У ніч з 21 на 22 квітня в одній із квартир міста Дніпра сталося вбивство – тіло молодої жінки із колото-різаними ранами виявив зранку її родич. Чоловік одразу ж зателефонував на лінію «102». Він розповів, що у загиблій був 30-річний співмешканець, із яким вони постійно сварилися. В квартирі чоловіка не виявилось, тож логічним було припустити, що страшний злочин – справа саме його рук. Родом підозрюваний був із селища міського типу Губинихи Новомосковського району, що приблизно у 40 км від Дніпра, тому слідчі вирішили першим ділом навідатись у цей населений пункт.

До пошукових дій були залучені і військовослужбовці – дніпровського полку з охорони громадського порядку. Рано вранці 30 гвардійців на чолі із заступником командира частини з громадської безпеки полковником Михайлом Агафоновим вирушили до Губинихи. Отримавши орієнтування на підозрю-

ваного, вони приступили до пошуків. Пошастило гвардійцям одразу ж – опитавши продавців місцевого магазину, вони виявили, що громадянин, схожий за прикметами на розшукуваного, вийшов звідти буквально п'ять хвилин тому!

На автомобілі полковник Михайло Агафонов, майор поліції Руслан Боровенський, старший солдат Сергій Бринюк та солдат Ігор Позігун швидко об'їхали прилеглі до магазину вулиці, уважно роздивляючись обличчя перехожих. На околиці селища помітили чоловіка, що швидко прямував дорогою, яка вела у бік Харкова. Поводився невідомий знервовано, весь час озирався по сторонах. Побачивши людей у формі, він побіг полем у напрямку лісопосадки, але за кілька хвилин був затриманий. Як виявилось, це і був розшукуваний громадянин К. Після затримання його було доставлено до Чечелівського відділення поліції Дніпровського відділу поліції ГУ НП в Дніпропетровській області.

Підполковник Олег ДОВГАЛЮК

БІДА З ТАКИМИ ПАРУБКАМИ...

ІЗМАЇЛ Батальйон одеського полку Національної гвардії України дислокується у місті лише з осені минулого року, однак упродовж цього часу його бійці встигли зарекомендувати себе з найкращого боку. Основне завдання гвардійців – охорона громадського порядку в місті. Щодня вони несуть службу на патрульних маршрутах у складі самостійних і спільних нарядів. На жаль, не завжди хлопцям вдається запобігти негативній події, однак якщо злочин уже трапився, то знайти винного і притягти його до відповідальності для них – справа честі.

У ніч з 30 на 31 березня спільний автопатруль у складі прапорщика Миколи Блощенка, старших солдатів Владислава Македонського, Максима Веремія та працівника патрульної поліції ніс службу на вулицях міста. Близько 3.00 від чергового міськвідділу поліції надійшла інформація, що в одному з будинків у приватному секторі було зґвалтовано неповнолітню. Правоохоронці мерщій рушили за вказаною адресою. Біля подвір'я на них чекала молода дівчина. Хвилюючись, громадянка розповіла, що це вона викликала поліцію. Сама вона немісцева, але протягом певного часу працює і винаймає житло в Ізмаїлі і, звісно, встигла завести тут друзів та знайомих. Нещодавно до неї приїхала погостити 16-річна молодша сестра. Ввечері стар-

ша дівчина відпустила її подивитись місто у супроводі свого 25-річного знайомого. Той обіцяв провести малу додому, але прогулянка затягувалася, надворі була вже глибока ніч, сестра неабияк хвилювалася. Аж раптом дівчинка зателефонувала їй на мобільний. Вона плакала, що молодик затягнув її до себе додому і гвалтує. В цей момент зв'язок перервався – як виявилось пізніше, негідник вирвав телефон із рук дитини.

Телефонуючи на ходу в поліцію, налякана сестра побігла до будинку чоловіка – благо жив він неподалік. Незабаром туди прибув і наряд. Не встигли правоохоронці увійти у будинок, як на подвір'я вибігла дівчинка – за словами гвардійців, виглядала вона значно молодшою за свій вік. За нею вибіг і явно нетверезий підозрюваний – зустріти людей у формі біла оселі він явно не сподівався. Правоохоронці миттю його затримали і передали оперативній групі відділу поліції, яка згодом прибула на місце пригоди. Дівчинку відправили на медичне обстеження до найближчої лікарні. А її кривдника, що, до речі, раніше мав проблеми із правоохоронними органами (судимість за крадіжку і звинувачення у зґвалтуванні) доставили до міськвідділу поліції для подальшого з'ясування обставин справи.

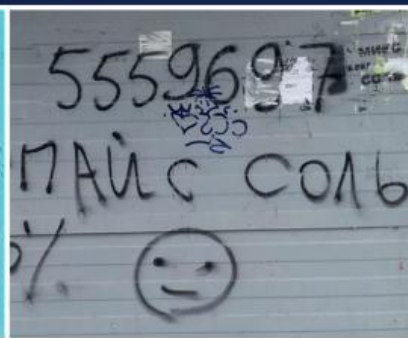
Підполковник Валерія АПБАЛОВА

ДЛЯ СЕБЕ ЧИ НА ПРОДАЖ?

ОДЕСА Здається, ще кілька років тому пересічні українці і не здогадувались, що незабаром в інтернеті можна буде купити що завгодно. А між тим, все більше і більше покупок ми здійснюємо саме онлайн.

Утім, окрім очевидних плюсів електронної торгівлі існують і не менш очевидні мінуси. Наприклад, той факт, що наркоторгівля теж плавно перемістилася в мережу. Типова схема покупки заборонених речовин виглядає так: «клієнт» домовляється із продавцем, перераховує гроші йому на картку, а взаємін отримує інформацію із адресою «закладки», тобто, місця, де на нього уже чекає пакунок із наркотиками. Адреси підпільних «інтернет-магазинів» покупці дізнаються легко. У спальних районах будь-якого міста подібною «рекламою», що для більшості перехожих виглядає як звичайне графіті, обписаний чи не кожен паркан. Складність боротьби із цим негативним явищем полягає в тому, що злочинці постійно змінюють IP-адреси, тож відслідкувати, хто і де торгує, неможливо. Не поспішають вони і бачитись із покупцями, справедливо побоюючись наразитися на «контрольну закупку» співробітників правоохоронних органів. Єдиний спосіб викрити наркодилків нового покоління – упіймати їх на гарячому, а для цього борцям із незаконним оборотом наркотиків має неабияк пощастити. Тож поліція закликає всіх громадян звертати увагу на підозрілих осіб, що вештаються на пустирях, у дворах чи парках. Можливо, саме ваша пильність допоможе викрити невловимих «закладчиків»!

...У суботній день діловод Південного відділення комплектування Іміджево-видавничого центру НГУ старший солдат Олександр Звягінцев спілкувався із знайомою дівчиною, сидючи на лавці біля одного з одеських багатоквартирних будинків. Коли у дворі з'явився чоловік років тридцяти, який явно «щось забув» спочатку між гаражами, потім під під'їздом, а згодом зайшов у будинок, військовослужбовець одразу його помітив. Начебто нічого протизаконного молодик не робив, але професійна інтуїція підказувала: щось тут не так. Саме в цей момент з під'їзду донеслися жіночі крики, а через кілька секунд, ховаючи в кишеню якийсь пакунок, звідти вилетів той-таки молодик.

Не вагаючись ані секунди, Олександр кинувся напереріз утікачеві. Зупинивши його, гвардієць відрекомендувався і ввічливо попросив чоловіка показати йому вміст своїх кишень. Чоловігя спробував нахивати п'ятами, на бігу кинувши пакет у напрямку сміттового бака, та йому двічі не пощастило. По-перше, пакет, у котрому, як виявилось згодом, було 5 грам маріхуани, приземлився просто під ноги громадянину, а по-друге, втекти йому гвардієць не дав. Незабаром на допомогу Олександру прийшов мешканець будинку, разом із яким вони передали затриманого співробітникам поліції. Щоправда, його наміри сховати у під'їзді зілля для «клієнта» ще потрібно довести. Наразі ж за даним фактом було зареєстровано кримінальне провадження за ст. 309 ККУ «Незаконне виробництво, виготовлення, придбання, зберігання, перевезення чи пересилання наркотичних засобів, психотропних речовин або їх аналогів без мети збуту».

Слід зазначити, що цей інцидент стався напередодні значної події у житті Олександра – він саме готувався обійняти посаду старшого інспектора з відбору військовослужбовців контрактної служби і одягнути погони молодшого сержанта. До того ж, професіоналізм і небайдужість військовослужбовця відзначені командуванням НГУ – його було нагороджено відомчою відзнакою «За доблесну службу».

Підполковник Валерія АГІБАЛОВА

НА МІСЦЕ ПОЖЕЖІ ПРИБУЛИ ПЕРШИМИ

Семеро бійців окремого загону спеціального призначення управління Південного територіального командування НГУ виявили мужність та професіоналізм, запобігши вибуху балонів із природним газом та допомігши загасити пожежу, що зайнялася у популярному приморському ресторані...

Відомий багатьом одеситам заклад під назвою «Пісок» розташовувався зовсім поряд із човниковою станцією ДСНС на 13-й станції Великого Фонтану. Того квітневого ранку рятувальники погодились надати колегам з НГУ матеріально-технічну базу для професійної підготовки водолазної групи.

Прибули на місце гвардійці о 10.00. Стали готуватися до занять, аж раптом помітили клуби чорного диму, що виривалися із ресторану. Спецназівці кинулися туди – дехто навіть у водолазному спорядженні, адже розуміли: якщо по сусідству не дай Боже, сталася пожежа, то зволікати не можна ані секунди. В середині гвардійці помітили кількох відвідувачів та трьох молодиків, що метушилися по залу. Останні виявилися синами господаря закладу, які вже зрозуміли, що трапилось щось недобре, але іще не усвідомили всієї небезпеки ситуації. Зауважимо, що ресторан «Пісок» окрім тераси та ресторанного залу мав підвальне приміщення, де розташовувалась лазня – вона і загорілася.

Цікаво, що нечисленні відвідувачі закладу спершу навіть не зрозуміли, хто ці люди у військовій формі та гідрокостюмах, і що їм потрібно. А все тому, що більша частина диму йшла назовні, а в залі був ледь чутний запах гарі. Гвардійці миттю розділилися на групи. Одна виводила персонал та відвідувачів, а інша кинулася витягати газові балони, які були на кухні, щоб ті не вибухнули. Бійці сподівалися самотужки загасити вогонь до приїзду пожеж-

них. Вони використали з десяток вогнегасників (у тому числі, і позичені на човникової станції), та стихія зробила своє діло. Вже через кілька хвилин дерев'яний декор закладу палав на повну, вогонь навіть перекинувся на станцію ДСНС. На жаль, тривалий час загасити полум'я не вдавалось і чотирьом пожежним групам. Військовослужбовці надавали вогнеборцям посильну допомогу, паралельно слідкуючи за тим, щоби у небезпечну зону не потрапляли сторонні. До речі, заклад знаходився поблизу відомої в Одесі «Траси здоров'я», де у той час було чимало відпочивальників. Лише завдяки щасливому збігу обставин і відвазі військовослужбовців НГУ ніхто не постраждав.

Старший лейтенант Іван ПАЛЬОШКА

ЖІНКИ У ПОГОНАХ:

ІСТОРІЯ ПИТАННЯ, СУЧАСНІСТЬ ТА ПЕРСПЕКТИВИ

Здається, ще зовсім нещодавно у суспільстві існувало чітке розділення професій на суто жіночі і суто чоловічі. За прекрасною статтю «закріпилися» фахи кухаря, перукаря, секретаря, бухгалтера, касира, продавця, у той час як захист вітчизни вважався прерогативою чоловіків. Жінка у військовому підрозділі виглядала неабиякою екзотикою, а на кораблі, згідно відомої приказки, взагалі приносила нещастя. Утім, часи змінюються. Нині в багатьох країнах світу жінки служать не лише у підрозділах забезпечення, але й пілотують військові літаки, призначаються до складу танкових екіпажів, несуть бойові чергування на підводних човнах. Не є виключенням й наша держава – у Збройних Силах України наразі проходять службу близько 24 тисяч жінок, у Національній гвардії їх майже 3 тисячі. Причому, значні зміни у реалізації політики гендерного рівноправ'я українських військових відбуваються саме зараз...

ПЕРША СВИТОВА ВІЙНА ЯК КАТАЛІЗАТОР СУСПІЛЬНО- ПОЛІТИЧНИХ ЗМІН

Служити у війську жінки прагнули завжди. Навіть у ті далекі часи, коли представницям прекрасної статі було заборонено одягати однострій, знаходилося чимало дівчат, які записувались в армію під виглядом чоловіків (докладніше про історію таких сміливих перевтілень читайте у матеріалі «Солдати Джейн далекого минулого», опублікованому у «СЧ» №1(49)/2015). Першою у світі жінкою-офіцером, до речі, була українка Олена Степанів. Вона служила у легіоні Українських Січових Стрільців, українському військовому формуванні, що входило до складу австро-угорської армії під час Першої світової війни, брала участь у боях за гору Маківку, командувала підрозділом, до

складу якого входило близько 40 чоловіків. У 1914 році Олені було присвоєно звання кадета (кандидата в офіцери), а у 1915-му – фенріха, що в УСС було еквівалентне званню хорунжого, або сучасного молодшого лейтенанта.

Саме під час Першої світової війни відбулося кардинальне переосмислення ролі жінки як потенційної захисниці своєї батьківщини і в інших країнах. Родоначальницею прогресивних перетворень була Великобританія. У 1917 – 1918 рр. там були сформовані Жіночий допоміжний армійський корпус (WAAC), Жіночі королівські Військово-повітряні сили (WRAF) та Жіноча допоміжна служба Військово-морських сил (WRNS). На момент розпуску цих формувань у 1919 – 1920 рр. їхня чисельність складала відповідно 57, 9 і 5,5 тисяч особового складу. Основним завданням жіночих допоміжних підрозді-

лів було якісно замінити військовослужбовців підрозділів забезпечення, аби ті могли поповнювати бойові підрозділи. Скажімо, на плакатах, які закликали молодих британок вступати до лав Жіночої допоміжної служби ВМС так і зазначалось: «Вступай до WRNS і звільни чоловіка для флоту!». У війську жінки проходили відповідне навчання і обіймали посади не тільки кухарів, офіціанток, писарів, але й телеграфістів, шифрувальниць, механіків, водіїв і навіть обслуги гармат. Всі вони носили уніформу встановленого зразка і мали спеціальні звання – часто аналогічні військовим, але з приставкою із назвою того чи іншого жіночого корпусу. Таким чином, незважаючи на те, що суспільство однієї з найбільш демократичних країн Європи продовжувало залишатися патріархальним (навіть виборче право англійкам було надано вже після війни), це був

значний крок уперед щодо становлення принципів гендерного рівноправ'я.

Суттєву допомогу своєму війську в роки Першої світової війни надавали й громадянки США. Близько 21,5 тисяч армійських медсестер служили у військових госпіталях як на території країни, так і за кордоном, зокрема, на Західному фронті. Понад 1,5 тисяч медсестер працювали у військово-морських госпіталях. Також жінкам було надано право проходити службу у резерві військово-морських сил та морської піхоти у спеціальних жіночих підрозділах – за британським прикладом жінки мали «звільняти чоловіків для фронту». Загалом таких жінок було понад 11 тисяч. Неабиякими демократичними завоюваннями можна вважати те, що поперше, вони отримували таку саму платню, як і резервісти-чоловіки (28,75 дол. на місяць), а по-друге, серед них були й афроамериканки – і це при тому, що расова сегрегація у деяких штатах зберігалася аж до середини 1960-х! Звичайно, після закінчення війни всі жінки були демобілізовані, проте вони отримали такі самі пільги, як і чоловіки-ветерани.

ЖІНКИ – ЛЬОТЧИКИ, СНАЙПЕРИ, МОРЯКИ...

Таким чином, можна із впевненістю резюмувати: хоча Перша світова війна й була трагічною сторінкою історії, саме вона відіграла значну роль у боротьбі за людське рівноправ'я. Жінки в одностроях з'явилися не лише у військових формуваннях Великобританії та США, але й в арміях інших країн. Таким чином, коли через 20 років після закінчення однієї великої війни розпочалася друга, тягар якої виявився неймовірно важким для всіх країн-учасниць, світова спільнота вже була готова до того, що участь у бойових діях жінки братимуть нарівні із чоловіками.

Лише у Червоній Армії служили близько 800 тис. жінок! На лінії фронту вони були медиками, зв'язківцями, шоферами, топографами, репортерами, служили в частинах протиповітряної оборони, артилерії, піхоти, військово-морського флоту.

Унікальним був досвід зі створення жіночих авіаційних підрозділів. Можливість формування боєздатних частин, льотно-технічний склад яких був би укомплектований переважно жінками, з'явилася через те, що в Радянському союзі вже у 20-30-ті роки минулого століття значного поширення набула діяльність Товариства сприяння обороні, авіаційному і хімічному будівництву (ОСОАВИАХИМ). Десятки тисяч юнаків та дівчат навчалися авіамоделізму, набували навички пілотів та парашутистів. На початку війни повітряний флот ОСОАВИАХИМа було передано для потреб армії. Питання, що робити із добре навченими та високо мотивованими активістками авіаційного руху, які сотнями приходили до військкоматів, прагнучи «бити у небі фашистських гадів», недовго залишалось відкритим. Наказ народного комісара оборони СРСР про формування трьох жіночих авіаполків було підписано 8 жовтня 1941 року. 586-й винищувальний авіаполк, 587-й бомбардувальний авіаполк і 588-й нічний легкомобильний авіаполк стали відомими на весь світ.

Особливу славу здобув останній – на відміну від двох інших, які в ході війни стали змішаними, 588-й полк залишився повністю жіночим: лише представниці прекрасної статі обіймали в частині всі посади – від механіків і техніків до штурманів і пілотів. У травні 1942 року полк чисельністю 115 військовослужбовців (переважно це були дівчата віком від 17 до 22 років) прибув на фронт. До кінця війни «нічні відьми», як охрестили їх німці, здійснили 23 672 бойових вильоти. Зазвичай перерви між вильотами складали 5 – 8 хвилин, тож інколи за ніч один екіпаж здійснював по 6 – 8 вильотів улітку і 10 – 12 – зимою. Льотчицями було скинуто понад 3 тисяч тонн бомб, 26 тисяч запалювальних снарядів, знищено чи пошкоджено 17 переправ, 9 потягів, 2 залізничні станції, 26 складів, 174 автомобілі, 86 вогневих точок противника. Свідомістю відмінної дівчат-пілотів є відносно невеликі втрати за весь період війни – 23 військовослужбовці і 28 літаків. 23 офіцерам полку було присвоєно звання Героя Радянського Союзу, а понад 250 військовослужбовців удостоїлись бойових орденів та медалей.

Заради справедливості слід зазначити, що під час Другої світової війни жінки сідали за штурвал бойових літаків не лише в СРСР, але й в США, Великобританії, в нацистській Німеччині та її союзниці Румунії, однак настільки масштабної бойової діяльності як радянські пілоти-жінки, не розвинув ніхто з них.

Одна із найвідоміших жінок французького руху Опору Сімон Сегуан

Світової слави здобули і відважні жінки-снайпери. Шістьом із них було присвоєно звання Героя Радянського Союзу, одна – стала повним кавалером солдатського ордену Слави. Найуспішнішою з них була уродженка Білої Церкви Людмила Павліченко, яка знищила 309 солдат і офіцерів противника (із них – 36 снайперів).

Жінки брали активну участь у партизанському русі, що розгорнувся на територіях СРСР, захоплених фашистськими окупантами, у рухах Опору Італії, Франції, Польщі, Югославії, Чехословаччині, Греції, Албанії, Болгарії та інших країн. Вони виконували найризикованіші завдання, билися як герої, на жаль, гинули – теж героїчно.

Таким чином, ставлення чоловіків до жінок на передовій у роки Першої світової: з одного боку – недовіра, скептицизм, настороженість, з іншого – поблажлива опіка, покровительство «слабкій статі», кардинально змінилось. У жінці нарешті побачили солдата, професіонала – зрештою, особистість. І хоча після війни переважну більшість жінок, що носили погони, було демобілізовано, деякі з них спромоглися продовжити військову кар'єру. Наприклад, згадана вище Людмила Павліченко обіймала посаду старшого наукового співробітника Головного штабу Військово-Морського Флоту СРСР і вийшла на заслужений відпочинок у званні майора берегової служби у 1956 році. А у Військово-Морських Силах США і досі пам'ятають ім'я Грейс Хопер, жінки, яка почала службу в резерві ВМС США у 1943 році і вийшла у відставку в чині адмірала у 1986-му, за чотири місяці до свого 80-річного ювілею. Визначний вчений у галузі математики і кібернетики, Грейс Хопер була найстаршим офіцером, що перебував на дійсній службі у ВМС США. На її честь названий введени в експлуатацію в 1997 році есмінець і суперкомп'ютер Cray XE6.

ПРАГНЕШ РІВНОСТІ? – СЛУЖИ СТРОКОВУ!

У 60-70-х роках минулого століття чимало військових формувань різних країн стали професійними – призов на строкову службу поступово обмежувався або

Агітаційний плакат Жіночих королівських Військово-повітряних сил часів Першої світової війни

У Норвегії строкову служать як хлопці, так і дівчата, причому, проживають всі солдати у загальних казармах

взагалі скасовувався, а комплектування особовим складом відбувалося на добровільній основі. Кількість жінок-військовослужбовців стала помітно зростати.

На даний час жінки служать в арміях США, Канади, Великобританії, Німеччини, Франції, Швеції, Швейцарії, Нідерландів, Бельгії, Данії, Норвегії, Португалії, Ізраїлю, Іспанії, Греції, Туреччини, Аргентини, Бразилії, Індії, Пакистану, Шри-Ланки, Алжиру, Південно-Африканської Республіки тощо – загалом, у сорока країнах, розташованих на різних континентах.

Як і у вітчизняних, у зарубіжних військових формуваннях жінки вступають на військову службу у мирний час, як правило, за принципом добровільного найму. Однак є на світі кілька країн, де на обов'язкову строкову службу призивають як чоловіків, так і жінок.

В Ізраїлі з 1959 року законодавчо закріплено виконання військового обов'язку усіма громадянами, незалежно від статі. Призову на військову службу нині підлягають незаміжні дівчата віком від 18 до 24 років. Звільняються від служби заміжні жінки, учениці релігійних шкіл, дівчата із ортодоксальних родин і ті, що переїхали до Ізраїлю у віці старше 17 років. Утім, пе-

реважна більшість молодих ізраїльтянок все-таки служать. Строкової свого часу не уникла навіть найуспішніша тенісистка Ізраїлю – Шахар Пеєр. Першу ракетку країни було призвано у 2005 році, вона проходила службу в одному з мобілізаційних пунктів Тель-Авіва. А взагалі Жіночий корпус Армії оборони Ізраїлю – ровесник самої держави, його теж було створено в 1948 році. Наразі ЦАХАЛ уже на третину складається із жінок. Проте не завжди представниці чарівної статі могли обіймати ті посади, які вони бажали. Наприклад, права служити у Військово-Повітряних силах вони добилися тільки через Верховний суд країни у 1995 році. У 2000-му було прийнято закон, який дозволяє жінкам служити у бойових підрозділах. Утім, і досі ізраїльтянки мають право здобувати лише 90% військових спеціальностей.

Армія Північної Кореї посідає четверте місце в світі за чисельністю. Щорічно службу в ній проходять 1,2 млн. людей, ще 7,7 млн. залишаються у резерві. Призивають на строкову службу всіх мешканців країни старше 17 років. З 2015 року її проходять і дівчата – до цього часу вони могли служити за принципом добровільного найму. Про те, в яких нелюдських умовах

живуть жінки-військові в КНДР, ходять багато чуток. В основному, вони ґрунтуються на спогадах колишніх громадян КНДР, яким удалося утекти за кордон. Оцінити реальний стан справ складно через обмеженість доступу до інформації – Північна Корея дуже закрита країна. Утім, достеменно відомо, що беруть на службу там практично всіх, окрім, хіба що, важкохворих – якщо здоров'я не дозволяє виконувати військовий обов'язок у повній мірі, солдату підберуть більш легку роботу. Для чоловіків у залежності від роду військ служба в армії КНДР триває від 5 до 13, для жінок – від 3 до 7 років.

У країнах Північної Європи жінки уже давно добилися законодавчого закріплення гендерного рівноправ'я. Тут вони можуть здобувати освіту в усіх військових навчальних закладах і обіймати будь-які посади, але найдалі пішла Норвегія, запровадивши у 2014 році призов на військову строкову службу і для жінок. Звісно, на відміну від Ізраїлю, населення якого живе під постійною загрозою терористичних актів, де часто трапляються сутички із озброєними загонами сусідньої Палестини та бойовиками різних арабських терористичних організацій чи КНДР, чії мілітаристські амбіції відомі всьому світові, Норвегія держава мирна, тут панують тиша і спокій. Тож жінок до тамтешнього війська призивають не тому що не вистачає чоловіків, а тому що там дійсно працюють принципи гендерної рівності. І, до речі, окремих жіночих та чоловічих казарм немає – усі живуть разом. Утім, це аж ніяк не означає, що абсолютно всі дівчата одного чудового дня беруть до рук зброю. Щорічна потреба у призовниках складає всього 10 тисяч новобранців. Кількість громадян призовного віку набагато більша, адже вік потенційних захисників має бути від 19 до 44 років. Таким чином, рекрутери мають можливість відбирати до війська найздоровіших та наймотивованіших воїнів. Суспільство ж, у свою чергу, розуміє, що гендерна рівність передбачає не лише рівні права, але й рівні обов'язки, і це його цілком задовольняє.

ГОЛОВНЕ – НЕ СТАТЬ, ГОЛОВНЕ – ПРОФЕСІОНАЛІЗМ

В США до 1948 року жінки могли виконувати військовий обов'язок лише у воєнний час і лише в складі розгорнутих на цей період допоміжних формувань. Із прийняттям Конгресом закону «Про інтеграцію жінок до складу Збройних Сил» комплектування війська жінками стало здійснюватись і у мирний період. Однак про гендерне рівноправ'я при цьому не йшлося. Жінки не мали права обіймати велику кількість посад – скажімо, льотного складу бойової авіації чи плавскладу бойових кораблів. Не могли вони й мати у підлеглості військовослужбовців-чоловіків і прагнути високих чинів. Тобто, теоретично «жіночих корпусів» не існувало, але зрозуміло, що з часів Другої світової

Шикуння рекрутів Корпусу морської піхоти США, що проходять підготовку на тренувальній базі «Перріс Айленд», перед відбоем

нічого не змінилося і жінкам в армії США, як і досі, відводилася другорядна роль.

Обмеження у військових званнях і квоти чисельності військовослужбовців-жінок були скасовані у 1967 році. З 1976 року жінки можуть вступати в усі навчальні заклади Міністерства оборони США. З 1992 року законодавство не забороняє жінкам ставати бойовими льотчицями, а з 1993 року – служити на військових кораблях (до речі, капітаном есмінця «Портер», з якого було здійснено ракетний удар по авіабазі військ Башара Асада у Сирії у квітні 2017 року, була жінка, командер Андрія Слау). У січні 2013 року було скасовано заборону служби у бойових підрозділах для жінок. Того ж року перші три жінки пройшли курс підготовки у навчальному батальйоні Корпусу морської піхоти і незабаром обійняли посади стрільця, кулеметника і мінометника одного із підрозділів морпіхів. А у 2015 році перші дві американки успішно закінчили армійську школу рейнджерів. Нарешті у березні 2016-го міністр оборони США Картер заявив, що відтепер жодних обмежень щодо служби в бойових підрозділах для жінок немає. Утім, насправді це було лише констатацією давно відомого факту – американські жінки-військовослужбовці брали участь у бойових операціях в Афганістані і Іраку, де не було визначено конкретних ліній фронту. Понад 140 із них при цьому загинули, близько 1 тисячі були поранені. Наразі жінки складають близько 15% чисельності регулярних сил і 23% – резервистів.

У Німеччині ситуація із правом жінок захищати рідну землю наступна. В період з 1933 до 1945 року вони не могли бути військовослужбовцями, однак понад півмільйона жінок служили у різного роду допоміжних службах Вермахту та СС. Після поразки у Другій світовій країну, як відомо, було поділено на «капіталістичну» Федеративну Республіку Німеччину

Командер Андрія Слау приймає вітання президента США Д. Трампа із успішним виконанням бойового завдання

та Демократичну Республіку Німеччину, що перебувала під протекторатом РСРП. У ФРН жінок в армії не було до 1975 року, коли їм було надано право служити на посадах військових медиків, а дещо пізніше – у військових оркестрах. А ось перелік військових спеціальностей громадянок НДР був значно ширшим. Після об'єднання Німеччини жінки поступово добивалися рівних із чоловіками прав. А у 2001 році рішенням Суду Європейських Спільнот німецьким жінкам було відкрито доступ до усіх військових спеціальностей і в усі роди військ, включаючи десантні війська, підводний флот і ВПС.

В Італії закон, що дозволяє жінкам служити у війську, було прийнято лише у 1999 році, проте рівних прав із солдатами-чоловіками вони досягли у рекордно швидкий термін. Нині жінки в Італії служать у підрозділах різних видів та родів військ, у тому числі в повітряно-десантних частинах та у Військах карабінерів.

У сусідній Польщі, як і в Україні, жінки за бажання можуть проходити професійну військову службу. Утім, відповідно до чинного законодавства обов'язкової реєстрації у військових комендатурах підлягають випускниці вищих і середніх навчальних закладів, що мають наступні спеціальності: медичні, ветеринарні, морські, авіаційні, у галузі лабораторної діагностики, інформатики, телекомунікацій, навігації, психології та перекладу з іноземних мов. Слід зазначити, що до 1999 року жінки у Польщі приймалися на військову службу лише як виключення і на особливих умовах. Проте після змін у нормативно-правовій базі принципи набору, проходження і звільнення з професійної військової служби однакові як для жінок, так і для чоловіків.

Збройні сили Туреччини комплектуються як за призовом, так і професійними військовими кадрами. Попри те, що основна релігія в Туреччині – іслам, країна праця світська, тож рівні громадянські права мають всі її мешканці. Жінки у тамтешньому війську можуть служити за контрактом або працювати як цивільні фахівці. Бойові завдання, практичні навчання та принципи просування жінок по

службі не передбачають будь-якого статевого упередження. Дівчат у військові навчальні заклади тут приймають з 1955 року. З 1957 року вони здобули право на присвоєння офіцерських звань. Нині жінки проходять службу в різних видах та родах військ Туреччини за виключенням бойових підрозділів піхоти, танкових військ та підводного флоту.

В Індії жінки стали відігравати суттєву роль у війську ще з 1888 року, коли було створено Індійську військову медсестринську службу. Як британська колонія Індія брала участь у двох світових війнах, відряджалися для виконання своїх безпосередніх обов'язків і тисячі сестер милосердя. Утім, здобувати інші військові спеціальності жінкам було дозволено тільки у 1992 році. На початку 2007 року до Ліберії (до речі, першої країни на Африканському континенті, де президентом було обрано жінку, Еллен Джонсон-Сірліф, яка очолювала країну протягом двох президентських строків) було відряджено перший жіночий миротворчий контингент, що складався з 105 індійських жінок-поліцейських. Наразі жінки служать у всіх видах збройних сил. З 2005 року жінкам дозволено обіймати посади пілотів вертольотів індійських ВПС.

Отже, підводячи підсумок всього викладеного вище, зазначимо: ХХ століття стало поворотним в історії людства. Протягом цих ста років кілька разів змінювалася геополітична карта світу, а всі суспільно-політичні процеси стали відбуватися набагато швидше, ніж раніше, і ці тенденції ми продовжуємо спостерігати і нині. Наразі прогресивні перетворення продовжують ознаменуватись розмиванням кордонів між державами, взаємопроникненням культур, світоглядів, закріпленням рівних прав і свобод людей різних національностей, віросповідань, поступовим збільшенням градусу толерантності до різного роду меншин. Таким чином, рівноправ'я жінок і чоловіків у різних сферах життєдіяльності є одним із показників сучасного демократичного суспільства.

Підготувала підполковник Валерія АГБАЛОВА

Десантниця із італійської парашутної бригади «Фальгоре» охороняє громадський порядок під час Зимової олімпіади в Турині 2006 року

Радниця командувача Національної гвардії України Вікторія АРНАУТОВА:

«ВПРОВАДЖЕННЯ ҐЕНДЕРНОЇ ПОЛІТИКИ – НЕ ДАНИНА МОДИ, ЦЕ ВИМОГА ЧАСУ...»

Одним із наймолодших підрозділів Головного управління Національної гвардії України є служба з гендерної інтеграції управління кадрової роботи Головного управління НГУ, яку очолює майор Сергій Капітонов.

Куратором та ідейним надихачем цього підрозділу є давня знайома нашої редакції – практичний психолог та громадська активістка Вікторія Арнаутова. Попри неабияку зайнятість Вікторія Володимирівна радо погодилася розповісти про роботу служби й обговорити проблеми рівноправ'я жінок і чоловіків у військових підрозділах. Предмет розмови виявився майже безмежним – бо так чи інакше, він торкається кожної сфери людського буття. Утім, лейтмотивом бесіди можна вважати той факт, що сьогодні в Україні саме силові структури – і Нацгвардія в першу чергу! – є своєрідним локомотивом, який змінює свідомість людей і ламає застарілі стереотипи.

– Вікторіє Володимирівно, ми з вами познайомилися на початку 2015 року. На той час ви керували службою психологічної реабілітації громадської організації «Ліга офіцерів» і разом зі своїми однодумцями на добровільних засадах надавали психологічну допомогу воїнам Національної гвардії України та інших військових формувань, що залучалися до проведення антитерористичної операції на Донбасі. Розкажіть, як розвивалася ваша співпраця з НГУ і чим ви займаєтесь зараз?

– Дійсно, діяльність що починалася як волонтерська, із часом стала моєю основною роботою. У липні 2017 року я обійняла посаду старшого інспектора – радниці командувача НГУ з питань реформування психологічної служби та гендерної політики. Адже окрім мого основного фаху, психології, з 2010 року я чимало часу приділяла вивченню гендерної проблематики в якості експерта-тренера з гендерної політики.

– Що означають формулювання «гендерна політика», «гендерне питання», «гендерна рівність»? Чи коректні вони щодо визначення рівних прав жінок та

чоловіків? Адже якщо апелювати академічними формулюваннями, то слово «гендер» не тотожне слову «стать»?

– Гендер, або «соціальна стать», це те, що людина набуває після народження. Той соціальний досвід, який вона отримує, зростаючи серед інших людей. Водночас, гендер – це ще й очікування суспільства по відношенню до чоловіків та жінок, які соціальні ролі вони мають виконувати. Коли ми говоримо про гендерну політику, то маємо на увазі суспільні стереотипи.

Історично склалося так, що більшість суспільств у світі були патріархальними. І цей порядок укріплювався тисячоліттями. У двадцятому столітті під впливом багатьох різних факторів в усьому цивілізованому світі відбулися величезні соціальні зміни. Словосполучення «права жінок» спершу отримало право на існування, а потім поступово жінки стали відігравати все більш помітну роль у політиці, юриспруденції, академічній науці, армії, поліції. Цей процес досі не завершено – зараз відносини між чоловіками і жінками дуже активно трансформуються, в тому числі, в європейському суспільстві. Досвід провідних країн показує, що коли присутність жінок в керуючих органах держав зростає до 30-50 %, зростає і ВВП цих країн. Тож робота з гендерної інтеграції, що наразі відбувається в Національній гвардії України, безперечно, є частиною глобального світового руху.

– Розкажіть, будь ласка, про діяльність служби з гендерної інтеграції управління кадрової роботи ГУ НГУ.

– Службу було сформовано у листопаді 2017 року, до її складу на сьогоднішній день входять п'ятеро фахівців. Звичайно, робота будь-якого новоствореного підрозділу, тим більше, якщо його персонал діятиме у принципово новому напрямку, починається з підготовки внутрішніх керівних документів. Наша служба – не виключення. Також спеціалісти служби з гендерної інтеграції проводять моніторинг реального стану справ, що допоможе командуванню НГУ приймати більш ефективні рішення. Впроваджують кадрову статистику з урахуванням гендерного розподілу – скільки жінок у НГУ, на яких посадах вони служать, якого кар'єрного зросту прагнуть, які проблеми службового, соціального чи особистісного плану їх турбують. Вивчають міжнародний досвід у сфері гендерної політики, постійно спілкуються із іноземними та вітчизняними експертами з даної проблематики.

– Чому проблема гендерної інтеграції стала настільки актуальною в Україні саме зараз?

– Впровадження гендерної політики – не просто данина моді. Це вимога часу та відповідь на існуючі потреби жінок і чоловіків у сьогодишньому суспільстві. В події на майдані Незалежності і у військовій дії на Донбасі дуже активно включилися жінки. Вони виступали в різних іпостасях – починаючи з волонтерства і закінчуючи виконанням обов'язків, передбачених суто бойовими посадами – снайперів, артилеристів, розвідників, операторів безпілотних літальних апаратів... Однак при цьому по документах вони були кухарями, діловодами, телефоністами, кравцями – словом, служи-

ли на посадах, передбачених чинним на той час переліком військово-облікових спеціальностей для військовослужбовців-жінок та не отримували відповідного грошового забезпечення та соціальних пільг. Цю ситуацію необхідно було виправляти на законодавчому рівні. І я дуже тішуся, що наразі ми вже можемо казати про позитивні зрушення в цьому питанні.

– Мова йде про наказ міністра внутрішніх справ №189 від 13 березня 2018 року, який вносить зміни до наказу МВС від 16 березня 2017 року, що затверджує згадані вище переліки військово-облікових спеціальностей Національної гвардії України?

– Звісно, відкриття всіх посад для жінок рядового, сержантського та старшинського складу в НГУ стало можливим завдяки політичній волі командування НГУ і це неабиякий привід для радості, гордості та є вагомим прецедентом для блоку безпеки і оборони взагалі. Проте буквально нещодавно з'явилися й інші нормативно-правові акти, що стосуються прав жінок, виступають проти дискримінації за ознаками статі та гарантують нашим жінкам-військовослужбовцям чесне і неупереджене реагування командування у тому разі, якщо вони стикнуться із випадками такої дискримінації або стануть жертвами сексуальних домагань у військовому колективі. Взагалі, сьогодні в Україні існує досить серйозна і потужна законодавча база стосовно гендерної політики, якою посадовим особам слід керуватися у повсякденній діяльності.

– Чи не могли б ви розповісти про ці документи докладніше?

– Залюбки. Почнемо в хронологічному порядку. У 2005 році було прийнято Закон України «Про забезпечення рівних прав і можливостей жінок і чоловіків». На жаль,

мушу зазначити, цей документ носив радше декларативний характер. Він передбачав утвердження принципів гендерного рівноправ'я, забезпечення рівної участі жінок і чоловіків у прийнятті суспільно важливих рішень, надання рівних можливостей жінкам і чоловікам щодо поєднання професійних та сімейних обов'язків, виховання і пропаганду серед населення України культури гендерної рівності, поширення просвітницької діяльності у цій сфері тощо. Все це передбачало і значні зміни у чинній нормативно-правовій базі, і створення відповідного інструментарію для досягнення озвучених у даному Законі цілей. Але насправді зроблено було дуже мало – на жаль, ще і досі ми знаходимо чимало дискримінаційних норм у вітчизняному законодавстві.

– Але ж нині це питання нарешті зрушило з мертвої точки?

– Значний прорив у питаннях гендерної політики в Україні, як я вже зазначала, відбувся упродовж 2014 – 2017 років. Державою обраний європейський вектор розвитку, ратифіковано ряд міжнародних документів.

Так, 24 лютого 2016 року світ побачило розпорядження Кабінету Міністрів України «Про затвердження національного плану дій з виконання резолюції Ради Безпеки ООН №1325 «Жінки, мир, безпека» на період до 2020 року». Зауважимо, що аналогічні плани дій вже прийнято у більше ніж 50 країнах світу. Зазначена резолюція присвячена тим державам, де тривають збройні конфлікти. Саме тому даний документ настільки актуальний для України. Впровадження заходів, передбачених національним планом дій, є важливим інструментом захисту прав жінок в умовах збройного конфлікту та забезпечення їх активної участі у миротворчих процесах.

Ще одним нормативно-правовим актом національного значення є Указ Президента №89/2018 «Про затвердження Річної національної програми під егідою Комісії Україна – НАТО на 2018 рік» від 28 березня 2018 року, адже дана програма передбачає і заходи гендерної інтеграції в усіх військових формуваннях України.

– Вікторіє Володимирівно, чи могли б ви розповісти докладніше про вже згаданий у нашій розмові наказ міністра внутрішніх справ №189 від 13 березня 2018 року? Чи правильно я розумію, що саме цей документ дозволяє жінкам служити на будь-яких посадах в підрозділах НГУ, в тому числі, і бойових?

– Цей документ передбачає скасування як такого переліку військово-облікових спеціальностей та посад для військовослужбовців-жінок рядового, сержантського і старшинського складу. Це автоматично означає, що відтепер жінки у званні до старшого прапорщика включно можуть обіймати всі посади.

На жаль, нині не всі військові спеціальності доступні для жінок-офіцерів НГУ. Адже окремого нормативно-правового акту для регулювання даного питання в Національній гвардії України немає – наші кадрові органи керуються у своїй діяльності наказом міністра оборони №412 (для службового користування) від 20 червня 2012 року. А він, у свою чергу, містить перелік військових посад осіб офіцерського складу, які можуть бути розміщені військовослужбовцями-жінками. Посади, передбачені цим переліком жінки мають право обіймати. Інші – ні.

Проте на мою думку, процес інтеграції жінок у всі галузі військової сфери вже запущено і справедливість обов'язково запанує, щоправда, на це потрібний час.

– Чи поінформовані вже гвардійці про наказ МВС №189?

– Наразі інформаційна кампанія триває. По-перше, у кожному підрозділі його мають довести до всіх військовослужбовців під час інформувань особового складу, а по-друге, для цього потрібна хороша кооперація із пресою та іншими засобами масової інформації. Тож наша сьогоднішня розмова, як на мене, дуже доречна.

– Але в переліку військово-облікових спеціальностей є й шкідливі професії, й такі, що вимагають зна-

чної фізичної сили та витривалості, і опанувати їх навіть не кожному чоловікові під силу. Чесно кажучи, важко собі уявити дівчину – коваля, гальваніка, асфальтобетонника чи каменотеса...

– В цивільному житті зустрічаються і жінки-ковалі, і водії великогабаритних вантажівок і будівельниці, і представниці інших «чоловічих» професій. Їх небагато, але вони є! До того ж, у грудні минулого року було скасовано наказ Міністерства охорони здоров'я №256 від 29 грудня 1993 року, що визначав перелік з 450 професій, заборонених для жінок. Фактично він забирав у них свободу вибору й ставив їх в нерівне становище в порівнянні з чоловіками. Багато чиновників стереотипно не бачать в цьому дискримінації, прикриваючись гаслами про турботу щодо репродуктивного здоров'я жінок. Але чому тоді їм байдуже репродуктивне здоров'я чоловіків? І чому б не задуматися керівникам про створення гідних умов праці як для жінок, так і для чоловіків будь-якої спеціальності?

Єдиним критерієм відбору на будь-яку посаду має бути професіоналізм кандидата. Якщо людина хоче обіймати ту чи іншу посаду і доводить, що вона зможе виконувати свої посадові обов'язки, вона повинна принаймні мати шанс реалізувати свої прагнення. І неважливо, чоловік це чи жінка. Ось свіжий приклад – нещодавно конкурс на заміщення посади головного старшини павлоградського полку НГУ виграла сержант Вікторія Андрієнко. Вона якісно довела, що може і хоче обіймати цю посаду. Проте до недавнього часу вона не могла обіймати її лише тому, що остання була відсутня у згаданому вже переліку посад для військовослужбовців-жінок. Хіба це справедливо? А тепер Вікторія і тисячі її сестер по зброї отримали шанс на професійну реалізацію.

– Безперечно, те, що жінки отримали право служити на всіх посадах рядового та сержантського складу – значна подія в житті як Національної гвардії, так і усіх українців. Цікаво, все ж таки, було б дізнатися, як відреагували на неї наші громадяни!

– Насправді, далеко не кожен в нашому суспільстві сприймає цю новину без скептичної посмішки. Чого варті лише коментарі у соцмережах! Водночас я розумію: люди не винні, що думають так. Уявлення про те, що жінка обов'язково має бути ніжною, лагідною, займатися господарством і виховувати дітей, а чоловік народжений бути лідером, захисником, годувальником родини, насаджуються з дитинства і вплинути на свідомість людей однією зміною законодавства неможливо. Тільки широкомасштабна просвітницька діяльність на різних рівнях, розрахована на аудиторію різного віку, і з часом дасть результат.

– Для цього, мабуть, потрібно мати якомога більше позитивних прикладів щодо жінок у погонах, які є професіоналами своєї справи!

– Багато жінок достойно несуть службу, гідно виконують свої обов'язки. Та залишаються і ті, хто очікує якихось

преференцій за належність до жіночої статі, але таких небагато. Не завжди готові і командири до сприйняття жінки на командних чи бойових посадах. Іноді самим жінкам не вистачає впевненості в своїх силах для просування по кар'єрних щаблях. Саме виявленням цих проблемних зон та підготовкою пропозицій щодо їх оптимального вирішення і займаються фахівці новоствореної служби.

Щодо позитивних прикладів, приміром, взяти участь у іспитах на здобуття Берету з відзнакою, що відбудуться восени поточного року, виявили бажання 44 жінки-військовослужбовця. Це буде цікава подія, яка, я впевнена, дістане широкого суспільного резонансу.

– Мабуть, треба наголосити і на тому, що останнім часом жінки-військовослужбовці НГУ все активніше залучаються до виконання завдань бойової служби?

– Так. По-перше, у Нацгвардії динамічно зростає загальна кількість жінок-військовослужбовців та службовців. Рік тому їх було близько 4 тисячі, а зараз – майже 5 тисяч. Щодня на службу з охорони громадського порядку заступають 250 жінок, 80 – несуть службу з конвоювання та екстрадиції. Зовсім нещодавно залучення жінок на бойову службу в НГУ було скоріше виключенням, аніж нормою. Тепер і цей стереотип змінюється. І це не добре і не погано – це нормально для будь-якого дійсно цивілізованого суспільства.

– Хотілося б додати, що для будь-якого демократичного суспільства є нормою повага до людської гідності і недопущення випадків приниження за ознаками раси, кольору шкіри, релігійних переконань, статі, а також, сексуальних домагань. На початку нашої розмови ви вже згадали про новий керівний документ, який гарантує чесне і неупереджене розслідування епізодів дискримінації жінок у війську. Чи не могли б ви докладніше поінформувати про це наших читачів?

– 27 грудня 2017 року командувач Національної гвардії України підписав наказ №911 «Про затвердження Інструкції про заходи контролю за зверненнями громадян, які містять інформацію щодо дискримінації за ознакою статі та сексуальних домагань у Національній гвардії України». Слід зауважити, що і в цьому питанні НГУ виявилась попереду всіх силових структур. Але це поки що частина загального механізму реагування на негативні випадки, який наразі нами розробляється. Ми прагнемо скасувати атавізми радянського минулого, коли про гендерну дискримінацію говорити вважалося соромно і взагалі неприйнятно в усіх колективах, а надто – у військових. Командування НГУ має політичну волю, аби визнати: випадки негідного поведіння із нашими воїнами, як із жінками, так і з чоловіками, не повинні замовчуватись. Я хочу, аби кожен військовослужбовець чи службовець усвідомив: він має право на повагу до

власної гідності з боку всіх оточуючих. А якщо трапиться якась прикрість, він чи вона можуть бути впевнені, що справедливість буде відновлено і винні понесуть покарання.

– Чи не могли б ви розтлумачити, що саме слід розуміти під інформацією щодо дискримінації за ознакою статі або сексуальних домагань?

– Кожна особа має право поскаржитись вищому командуванню як письмово, так і усно, на вчинки колеги чи командирів, якщо ці вчинки образили її морально чи фізично. Що це може бути? Непристойні зауваження, погрози чи залякування, доторкання чи похляпання – будь-які дії, через які військовослужбовець може відчувати себе приниженим за ознакою статі. Після реєстрації та попереднього розгляду звернення, якщо там дійсно містяться відомості щодо дискримінації за ознакою статі чи сексуальних домагань, командування частини має негайно надіслати копію звернення та матеріали, що до нього додаються, до Головного управління Національної гвардії України. Організація заходів реагування, направлених на усунення причин, які створюють умови щодо дискримінації за ознакою статі, покладається на службу з гендерної інтеграції управління кадрової роботи Головного управління НГУ.

– Як ініціативи командування НГУ у сфері гендерної інтеграції оцінюють міжнародні партнери нашого військового формування?

– Звичайно, будь-які позитивні зміни у функціонуванні відомства вітаються та дуже високо оцінюються представниками міжнародних організацій, наприклад НАТО, ОБСЄ, представництва «ООН Жінки» в Україні. Особливо якщо йдеться про таке актуальне питання як гендерна політика. Нам дуже допомагають і іноземні, і вітчизняні експерти. Представників НГУ часто запрошують до участі в різноманітних міжвідомчих та міжнародних заходах, в ході яких відбувається обговорення нагальних проблем та обмін досвідом.

Приміром, 15-16 травня гвардійці брали участь у міжнародному семінарі з питань цивільно-військового співробітництва (де гендерний компонент також відіграє важливу роль) під назвою «Жінки-лідери та ключова роль неурядових організацій в укріпленні військово-цивільного співробітництва», де виступала спеціальний представник Генерального секретаря НАТО з питань жінок, миру та безпеки Клер Хатчінсон.

– Підбиваючи підсумок нашої розмови, напевно, слід зазначити, що гендерні перспективи в Національній гвардії існують, і вже незабаром і у нас з'являться і свої жінки-командири, і жінки-генерали?

– Анітрохи в цьому не сумніваюся! Між іншим, нині серед громадян України, що виявляють бажання служити за контрактом у Національній гвардії України, кількість жінок переважає кількість чоловіків! Мені здається, це дуже переконлива статистика.

Головне, щоби всі жінки-військовослужбовці реалізували всі свої професійні амбіції і займалися тією справою, яка їм дійсно до душі та без перепон просувались по кар'єрних щаблях. Щоби чоловіки-військовослужбовці мали можливість реалізувати свої права, які також часто не беруться до уваги керівниками, наприклад, можливість татам брати відпустку по догляду за дитиною. Завдання командування НГУ – забезпечувати ефективне виконання службово-бойових завдань шляхом задіяння максимального професійного потенціалу громадян і громадянок України та створення гідних умов для служби та праці всіх військовослужбовців та працівників НГУ, в тому числі і в питанні поєднання професійних обов'язків з сімейним життям. А завдання служби з гендерної інтеграції – надати всі відповідні робочі інструменти та механізми для рішення всіх гендерних питань, які існують сьогодні.

Бесіду вела підполковник Валерія АГБАЛОВА, фото автора та з архіву редакції

ЛІКАР, ОФІЦЕР, КЕРІВНИК

Правду кажуть, що здоров'я не купиш. Навіть наймужніші і найвитриваліші люди повинні берегти себе, аби якнайдовше залишатися сильними та бадьорими. А як уже ослабнеш – то не зволікай із зверненням по кваліфіковану допомогу, адже самолікування, як відомо, може мати плачевні наслідки. Начальник медичної служби запорізького полку оперативного призначення НГУ підполковник медичної служби Наталія Стефанів знає це як ніхто інший, адже вона уже понад 20 років турбується про здоров'я військовослужбовців.

Родом Наталія з міста Ізюма Харківської області. У 1991 році дівчина вступила до Харківського медичного інституту на спеціальність «лікувальна справа». Бути лікарем вона мріяла з дитинства. Наталія Дмитрівна із посмішкою пригадує, що вже у дитсадочку мала власну «практику» – «лікувала» своїх ляльок і плюшевих звірят. Тож свій майбутній фах вона опанувала дуже старанно. На останньому курсі студентам запропонували продовжити навчання в Українській військово-медичній академії. Стати військовим медиком погодилось не так вже й багато студентів, серед яких була й Наталія Стефанів.

Протягом двох років навчання вона здобула чимало знань та навичок, які стали у пригоді лікарю-терапевту на першому місці служби – у госпіталі 169-го навчального центру Сухопутних військ ЗСУ, відомому як «Десна». Звичайно, коли молодий фахівець має справу із реальними пацієнтами, яких щодня до нього звертається чимало, все виявляється значно складніше, ніж було в теорії, та молодий лейтенант медслужби вміло допомагала всім.

У 2002 році Наталію Дмитрівну перевели на посаду лікаря медичного пункту 2-ї тактичної групи артилерії (нині – 55-та окрема артилерійська бригада імені генерал-полковника Василя Петрова), дислокованої у місті Запоріжжі. Через деякий час вона очолила медичну службу з'єднання. А у 2009 році професіоналізм лікаря було відзначено державною на-

городою – медаллю «За військову службу Україні». Через рік Наталія Стефанів одягнула однострій військового правоохоронця, обійнявши посаду начальника медичного

рації на Донбасі і Наталія Стефанів. У найстрашніші дні 2014 – 2015 років вона об'їжджала на санітарному автомобілі гвардійські блокпости та ВОПи, забираючи поранених та надаючи їм медичну допомогу. Кожне з бойових відряджень тривало як мінімум півтора місяці, жінка пригадує, що бували дні, коли й присісти часу не було. За заслугами і честь: у 2015 році підполковник медичної служби Стефанів була нагороджена відзнакою Президента України – медаллю «За бездоганну службу» III ступеня.

– Для мене військова медицина стала сенсом життя, без неї мені важко уявити себе. Я люблю свою справу – нею живу. Проте коли залишаю військове містечко, намагаюсь одягати щось жіночніше, ніж гвардійський однострій. Вдома у мене на брюки табу, перевагу віддаю сукням та спідницям, – говорить Наталія Дмитрівна.

У медслужбі запорізького полку служать і працюють близько 30 осіб, серед яких аж 20 жінок. Колеги-чоловіки зазначають, що відповідальність, з якою представниці чарівної статі ставляться до своїх обов'язків – безцінна. Наполеглива праця Наталії Стефанів, її вміння виконувати складні завдання та якісно організувати службу є гарним прикладом того, як жінка-військовослужбовець може досягти великих успіхів, займаючись улюбленою справою.

**Старший лейтенант Іван ПАЛЬОШКА,
фото молодшого лейтенанта
Діани КРАСНИКОВОЇ**

пункту запорізького полку спеціального призначення внутрішніх військ МВС України (нині – полк оперативного призначення Національної гвардії України), а згодом – і посаду начальника медичної служби цієї ж частини.

Коли на Сході України почався збройний конфлікт, запорізькі гвардійці завзято відстоювали цілісність і свободу нашої держави – на жаль, цінною власного життя і здоров'я. Залучалась до участі в антитерористичній опе-

СЛУЖАТЬ РАЗОМ ДВІ СЕСТРИ

Напевно, кожен солдат бажав би, щоб разом із ним у підрозділі служила рідна йому людина – скажімо, брат чи сестра. Адже пліч-о-пліч із близькими переносити складнощі військового життя значно легше.

Таким чином, можна із впевненістю стверджувати: військовослужбовцям столичної бригади охорони громадського порядку старшому сержанту Аліні Максимчук та старшому солдату Олесі Вакулик дуже пощастило. Дівчата – сестри-близнюки. Привітні та доброзичливі, вони завжди допомагають та підтримують одна одну. Обидві

номанітних фестивалях, конкурсах та змаганнях, що відбувалися у різних куточках України. Особливістю виступів Аліни і Олесі, звичайно, була синхронність у виконанні трюків та майже ідентична зовнішність спортсменок.

І до війська сестри пішли разом. Їхні батьки теж носили погони, багато років вони прослужили в органах пенітенціарної системи. Тож Олеся і Аліна рано виявили цікавість до кар'єри, пов'язаної зі службою у силових структурах. Закінчивши школу, у 2011 році сестри переїхали до столиці і стали студентками Міжрегіональної Академії управління персоналом з метою здобуття фаху психологів. Але наступного року вони вступили на факультет юридичної психології Національної академії внутрішніх справ на заочну форму навчання. У 2013 році Аліна уклала контракт про проходження військової служби у спеціальному моторизованому з'єднанні міліції – саме таку назву

мала бригада до 2014 року. Через півроку до сестри приєдналась і Олеся.

Батьки повністю підтримали доньок у їхньому виборі професії. Близнята розповідають, що ніколи не чекали поблажок до себе. На шиківаннях, стрільбах, заліках з фізичної підготовки вони завжди в строю, разом зі своїми підрозділами. Старший сержант Аліна Максимчук обіймає посаду командира патрульного відділення. Наразі у неї в підпорядкуванні шестеро солдатів-строковиків. Разом із підлеглими дівчина виконує різні завдання, зокрема, призначається до складу внутрішніх нарядів та несе службу з охорони громадського порядку. Старший солдат Олеся Вакулик – діловод штабу батальйону. Специфіка її служби полягає у роботі з документами, але часом Олеся, як і її сестра, залучається до охорони правопорядку на вулицях Києва.

Служба службою, але вдома на наших героїнь із нетерпінням чекають діти та чоловіки. До речі, Аліна знайшла свою долю саме в бригаді. Її чоловік Андрій Максимчук – командир роти спеціального батальйону Почесної варти.

**Курсант Вікторія НАЗАРКО,
фото з архіву героїнь матеріалу**

захоплюються спортом, подорожують, читають книги, а Олеся, до того ж, ще й в'яже та малює. Вони говорять, що хоч і схожі ззовні, проте за характером, все ж, різні. А й справді, на перший погляд сестер-близнят відрізнити досить важко, однак кожна з них особлива по-своєму.

Народилися дівчата в селі Хільчичі Сумської області. Разом ходили у дитсадочок, здобували середню та вищу освіту, займалися спортом. Змалку були дуже активними та енергійними, тож батьки привели їх у секцію спортивної акробатики. Незабаром сестри досягли в цьому виді спорту неабияких успіхів. Майже 11 років вони брали участь у різ-

ЄДИНА В НГУ НАЧАЛЬНИЦЯ СЛУЖБИ ОЗБРОЄННЯ ВІЙСЬКОВОЇ ЧАСТИНИ РАДИТЬ НЕ БОЯТИСЯ «ЧОЛОВІЧИХ» ПОСАД

– Оце розумію – гендерна політика в дії! Не в теплому кабінеті, а на рівні з чоловіками, на морозі! – прокоментував хтось із групи військовослужбовців Іміджево-видавничого центру НГУ, для яких заняття з нагоди початку першого навчального періоду у 2018 році проходили на території Центральної бази забезпечення НГУ.

Слова стосувалися симпатичної білявої жінки, яка розповідала про заходи безпеки при поводженні зі зброєю та під час стрільб. Впевнено, зі знанням справи вона викладала матеріал, немовби і не помічаючи морозу. Між тим, на градуснику було близько 15 градусів нижче нуля! І якщо у слухачів деякі заняття проходили у приміщеннях, і вони мали змогу час від часу погрітися, то офіцери та інструктори-контрактники, яким «пощастило» очолювати навчальні точки на вулиці, такої розкоші були позбавлені...

– Так це ж місцевий начальник служби озброєння! Здається, одна така на всю Нацгвардію, – пояснив обізнаний товариш збоку, здивувавши цим фактом уже всю групу.

Як з'ясувалося, він не помилявся. Героїна нашої розповіді – начальник служби озброєння технічної частини Центральної бази забезпечення НГУ лейтенант Олена Біла справді єдина у НГУ жінка, яка обіймає подібну посаду. Хоча якби ще десять років тому їй, випускниці Національного університету державної податкової служби України і юристу в приватній фірмі, сказали, що у майбутньому вона не лише одягне погоні, а ще й відповідатиме за всю зброю у військовій частині, Олена, напевно, дуже б здивувалася.

А починалася її кар'єра зброяря, як часто буває в нашому житті, досить прозаїчно. Коли Олена шукала роботу після декретної відпустки, її чоловік, який на той час працював цивільним фахівцем в роті матеріально-технічного забезпечення бригади спеціального призначення ВВ (нині – 1-ша Президентська бригада оперативного призначення імені гетьмана Петра Дорошенка НГУ), подав ідею – спробувати поступити на військову службу за контрактом.

Вакансія, яку запропонували Олені в бригаді, називалася «відповідальний виконавець технічної частини». Ознайомившись із своїми функціональними обов'язками, жінка вирішила, що на неї чекає марудна і нецікава робота. Але оскільки «на громадянці» далеко не кожний роботодавець чекає на молодих мам із розпростертими обіймами, варіантів було обмаль, тож Олена погодилася. Незабаром стало зрозуміло, що нудьгувати

не доведеться, бо на це просто не вистачатиме часу! На плечі Олени Білої ліг весь загальний та номерний облік сотень одиниць зброї з'єднання, серед якої була й крупнокаліберна, зокрема, зенітні установки ЗУ-23-2, переносні протитанкові ракетні комплекси «Фагот», снайперські комплекси та багато інших різновидів стрілецької зброї.

Уся служба складалася із двох людей – начальника підполковника Андрія Бочарова та старшого солдата Олени Білої. Це згодом до штату ввели ще одну посаду, тож стало трохи легше. Через кілька років Олені Білій довірили очолити новостворений взвод з ремонту озброєння і з часом їй було присвоєно первинне офіцерське звання «молодший лейтенант».

Як же вдалося жінці, що до військової служби навіть не тримала у руках зброї, досягти таких успіхів? Олена Олександрівна вважає, що завдяки бажанню працювати якомога краще та турботі свого колишнього начальника підполковника Бочарова, якого Олена Олександрівна інакше, аніж наставником, не називає.

– Мені завжди щастило із начальством – і тоді, і тепер. Я вдячна Андрію Володимировичу, бо, по суті, це він навчив мене професії, – зізнається Олена. – Підшукуював для мене спеціалізовану літературу, завжди підказував, що потрібно робити і ніколи не гримав, якщо щось не виходило. Я знала, що можу до нього звернутися із проблемою і він не відмовить допомогти її вирішити.

Згодом Олені Олександрівні запропонували посаду начальника служби озброєння Центральної бази забезпечення. Але перед тим як погодитися, у неї відбулася серйозна розмова із чоловіком Богданом, уже на той час також молодшим лейтенантом, командиром взводу оперативної бригади НГУ, що дислокується у місті Гостомелі.

– Я йому сказала: ти сам військовий і розумієш, наскільки це серйозна посада. Мені доведеться багато часу проводити на службі, допізна затримуватися. Окрім того, з Ірпіня, де ми живемо, в частину на столичний Поділ добиратимуся як мінімум півтори години. Тож щоб не було дорікань, що, приміром, мене немає вдома, а ви із сином голодні сидите! Але Богдан підтримав мене і запевнив, що разом ми

справимось. Наш син Борислав, йому сім років, попри свій вік дуже самостійний і сам ходить до школи – справжня «військова» дитина військових батьків, – з посмішкою додає Олена і тут же зітхає, – звісно, як і кожній матері хотілося б побільше часу проводити з дитиною, але що поробиш: служба є служба. Мені дуже пощастило із моїми хлопцями, вони мене розуміють і завжди підтримують!

Особливо важливою ця підтримка виявилася на початку становлення на новій посаді. Тоді, щоб вникнути у справу, їй доводилося мало не ночувати в частині. Втім, жінка і досі встає на службу о 5.00, а повертається додому часом о 22.00, хоча із приходом досвіду «засиджувань» допізна, на щастя, поменшало. Звісно, у порівнянні з оперативною бригадою, кількість одиниць і видів підконтрольної зброї в її частині набагато менша, зате відповідальності і завдань у начальника служби чимало. Тепер вже Олена, а не хтось старший за посадою, займається закріпленням табельної вогнепальної зброї за військовослужбовцями частини та Головного управління НГУ, перевіркою кімнат зберігання зброї, прийманням залізів у особового складу щодо знання будови та ТТХ ввіреної зброї. Та й нікому більше – уся служба озброєння складається лише із лейтенанта Білої! Утім, Олена Олександрівна не скаржиться на свою військову долю. Своїм професійним ставленням до служби на новому місці вона швидко здобула повагу як командування, так і колег.

Результати роботи залежать не від статі, а від особистих вмінь і бажання працювати. І не потрібно ділити професії на «жіночі» та «чоловічі». Якщо жінка хоче і справляється зі своїми обов'язками, вона може претендувати на будь-яку посаду, хоч танкіста, хоч артилериста – переконана лейтенант Олена Біла.

– Але якщо вже претендуєш на щось, то будь добра, працюй і не вимагай якихось послаблень киваючи на те, що ти слабкої статі. І я б радially жінкам-військовослужбовцям не боятися «чоловічих посад» – треба обов'язково спробувати, щоб потім не шкодувати за втраченою можливістю.

Майор Олександр ЗАГОРОДНІЙ,
фото автора

СЕКРЕТ ЩАСТЯ МОЛОДШОГО СЕРЖАНТА АЛІНИ ДАДАНЕНКО

Інструктор-кінолог кінологічної роти 1-ої Президентської бригади оперативного призначення імені гетьмана Петра Дорошенка молодший сержант Аліна Даданенко хоч і носить погони лише півтора року, але у своєму підрозділі вважається одним із кращих та найвідповідальніших військовослужбовців. А ще вона належить до тієї категорії щасливих людей, у яких робота поєднується із захопленням. Проте так було не завжди і професію кінолога жінка обрала через бажання... подолати страх.

З дитинства Аліна любила тварин, а найбільше обожнювала собак. Частенько до них у гості приїздив дядько дівчинки, працівник ДАІ, зі своєю вівчаркою, котра вміла виконувати різні команди. Тож не дивно, що одним з найулюбленіших фільмів у дитини був австрійський телесеріал про поліцейського пса «Комісар Рекс».

Все змінив один випадок. Якось будучи вже студенткою Національної академії внутрішніх справ, Аліна вирішила зайти в гості до своїх родичів. У них у дворі жила німецька вівчарка, яка на відміну від дядькової розумниці була дуже агресивною та неконтрольованою. Лише хазяїн – та й то, як виявилось, не завжди! – міг дати їй раду. Чоловік відчинив двері до хати. Собака, прожогом проскочивши у нього між ніг, кинувся на дівчину. Захищаючи обличчя, Аліна підняла руку, в яку вівчарка вп'ялася зубами. Вона повалила дівчину на землю і почала нею тріпати, не реагуючи на крики хазяїна, котрий насилу її відтягнув. Сталося це зимою, тож на дівчині була тепла куртка, яка і врятувала від серйозних поранень, проте емоційний стан потерпілої залишився жахливим. Минали місяці і навіть роки, але щоразу, ледве почувши собачий гавкіт, Аліна починала тремтіти від страху.

І так було завгодно долі, щоб обранцем дівчини став фахівець зі службового собаківництва! Під час навчання Аліна познайомилася, а згодом і вийшла заміж за лейтенанта Сергія Даданенка, який на той час служив у кінологічній роті бригади спеціального призначення «Барс» ВВ МВС України, нинішній Президентській бригаді НГУ.

– Для мене «собача фобія» була справжньою проблемою – йду по вулиці, десь загавкотить цуценя, а мене починає сіпати! Сергію врешті решт це набридло і він записав мене на курси до Київського міського клубу службового собаківництва, будучи упевненим, що професійна робота із собаками допоможе мені подолати страх. Хтось дарує дружинам абонементи у фітнес-клуби, а мені подарували кінологічні курси, – з

посмішкою розповідає молодший сержант Даданенко.

Чоловік таки виявився правий. Після року занять Аліна не лише опанувала основи загального курсу дресування та отримала посвідчення інструктора-кінолога, а й знову полюбила цотрипалих! Згодом у них з'явився і власний собака, німецька вівчарка. І те, що розпочиналося як звичайне захоплення і спроба подолати фобію згодом стало професією. Коли підріс їхній синочок, Сергій-молодший, Аліна стала замислюватися над пошуком роботи. Чоловік, що на той час служив вже в оперативному відділенні з'єднання, запропонував піти на службу за контрактом.

Аліна погодилася на пропозицію Сергія, але з умовою, що служити буде кінологом. Після співбесіди з начальником кінологічної служби підполковником Олександром Денисюком Аліну прийняли на службу. Традиційну посвяту в кінологи солдат Аліна Даданенко витримала з достоїнством. На руку жінці одягнули тренувальний рукав, спустили здоровенного службового пса, і коли той вчепився у рукав зубами, вона міцно стояла на ногах, жодним видом не показуючи колегам що їй страшно.

Аліна не приховує, що спочатку довелось важкувато, проте допомога і чуйне ставлення товаришів і командування підрозділу сприяли адаптації молодого фахівця. Так Аліна за досить короткий час стала виконувати завдання нарівні з іншими кінологами. Наразі вже вона сама навчає військовослужбовців-строковиків доглядати за собаками. Також вона опікується чотирипалими, котрі після звільнення в запас своїх напарників тимчасово залишаються не закріпленими за конкретним військовослужбовцем. А часом, коли хтось зі старших інструкторів перебуває у відраженні чи відпустці, їй довіряють проводити заняття з особовим складом. Неодноразово виїжджала молодший сержант Даданенко і на службу з охорони громадського порядку у столиці. Якщо ж в бригаді оголошують тривогу, вони разом із це

однією жінкою-кінологом молодшим лейтенантом Вікторією Безус завжди стоять в повній бойовій готовності в одному строю з чоловіками. Але вона ніколи не нарікає на долю, адже знає що виїзди, тривоги, польові навчання – це частина її роботи.

Найбільше бентежить молоду жінку те, що через службове навантаження їм із чоловіком довелося відвезти сина до батьків у смт Ставище, що на Київщині. При згадці про Сергійка молода мама не може стримати сліз, тема розлуки для неї болюча.

– Це був вимушений крок, – опанувавши себе, розповідає молодший сержант Даданенко і вже за мить на її обличчі з'являється чарівна посмішка. – Я можу повернутися додому і об одинадцятій вечора, і опівночі. А чоловік взагалі під ранок, буває, приходиться, така вже служба у нашій бригаді. Ми із Сергієм їздимо до малого по черзі кожні вихідні. Звісно, хоч баба з дідом в ньому душі не чають, дитина хоче бути з мамою. Для нас обох ці моменти розлуки найтяжчі, і йому важко пояснити, чому мама мусить кудись їхати. Я йому говорю, що мама їде в Київ, де на неї чекають собачки, за якими теж треба доглядати, показую їхні фотографії. Тоді він не плаче і з серйозним виглядом мене відпускає, мовляв, що ж робити, якщо треба. Мусиш жертвувати чимось, адже знайти роботу, яка оплачується так само добре, як військова служба, а тим більше, щоб була до душі, дуже важко. Нічого, піросте до шкільного віку, тоді заберемо назовсім. Коли батьки до нас приїздять в гості, то я обов'язково веду його до нашого кінологічного центру. Сергійкові зараз чотири роки, і він теж обожнює собак, тож, мабуть, в родині росте ще один кінолог. Попри цю вимушену розлуку, все ж я можу назвати себе по-справжньому щасливою людиною. У мене найкраща у світі родина, хороший колектив і улюблена служба, на яку я йду, і з якої повертаюся з радістю.

Майор Олександр ЗАГОРОДНІЙ,
фото автора

МОВА ДО ФРАНЦІЇ ДОВЕДЕ

Школи офіцерів Національної жандармерії Франції було засновано у 1901 році. Нині її двері відкриті не лише для французьких, але й для іноземних військових правоохоронців

Із моменту свого заснування Національна гвардія України прагнула активного співробітництва із зарубіжними колегами – логічним результатом такої діяльності став вступ НГУ до Міжнародної асоціації сил жандармерії та поліції в статусі військової установи (FIEP) у жовтні минулого року.

Зазначимо, що даний принцип був актуальним і у внутрішніх військах МВС України. Наприклад, чи не найдовшу історію має співпраця із Національною жандармерією Франції, яка розпочалася ще у 2000 році і успішно продовжується сьогодні. Зокрема, в рамках обміну досвідом із французькими колегами вітчизняні військові правоохоронці проходять навчання у Школі офіцерів Національної жандармерії Франції, дислокованій у місті Мелені.

Минулого літа опанувати річний курс підготовки «за євростандартами» відправилися двоє недавніх випускників гуманітарного факультету Національної академії НГУ – старші лейтенанти Дмитро Тробюк та Роман Іванюк. Про те, як проходить конкурс для кандидатів на навчання, у чому полягає специфіка підготовки жандармів, пліч-о-пліч із ким доводиться гвардійцям проходити підготовку та ще багато цікавого про будні слухачів Школи офіцерів Національної жандармерії Франції розповідає один із наших офіцерів:

МРІЯ СТАЄ РЕАЛЬНІСТЮ

– Як було зазначено вище, навчання представників Національної гвардії у Франції відбувається вже не перший рік. Однак якщо до 2017 року на курси підготовки, розраховані на офіцерів у званні від лейтенанта до капітана (дослівно вони так і називаються – «Курси для капітанів») французька сторона запрошувала лише одного українського офіцера, то минулого року ми із Дмитром вирушили до Мелену вже удвох.

Взагалі, якщо вам здається, що конкурс щодо навчання у Школі офіцерів Національної жандармерії Франції виграти нереально, то особисто я із цим твердженням не згоден. Так, минулого року у відборі брали участь всього три конкурсанти, тож шанс у кожного із нас був непоганий. Головна вимога до кандидата полягає у відмінному знанні французької мови. Щиро вдячний викладачам із Національної академії НГУ – саме їм я неабияк зобов'язаний своїми знаннями. До того ж, уже звичною практикою в Академії стало залучення для занять із кур-

сантами викладачів із Франції, а іспити для отримання військового сертифікату зі знання французької мови у майбутніх офіцерів приймають щороку. Якщо ви маєте інші документи, які підтверджують ваш рівень володіння іноземною, необхідно надати їх до Головного управління НГУ, і вас автоматично внесуть в список кандидатів на навчання за кордоном.

Сам конкурс можна умовно поділити на дві частини. Спершу відбір серед офіцерів НГУ відбувається у межах відомства. Він проводиться дистанційно в Головному управлінні НГУ, при цьому із кожним кандидатом проводиться співбесіда у телефонному режимі. На цьому етапі окрім уже згаданої мовної підготовки кандидата враховуються його професійні та фізичні якості. Останні два критерії важливі, адже у Школі офіцерів Національної жандармерії Франції доволі інтенсивний курс навчання, причому значну увагу там приділяють фізпідготовці. Тож аби не осоромити ані себе, ані Нацгвардію, треба спершу тверезо оцінити власні можливості.

Друга частина конкурсу – це відбір у посольстві Французької Республіки, під час якого кандидати складають мовні тести. Він зазвичай проходить на початку березня і складається із двох завдань. Спершу вам запропонують прочитати кілька текстів і відповісти на запитання по їх змісту. Потім слідує творче завдання, сенс якого – розкрити проблемне питання роботи правоохоронної системи, зазначене в бланку. Тут головне – продемонструвати загальне знання французької граматики і обізнаність у професійній термінології. Якщо конкурсний відбір пройде вдало, вам доведеться іще раз повернутися до столиці, аби подати документи в посольство Франції в Україні і наприкінці червня ви відбудете до Парижа.

НАВЧАННЯ ПО-ЄВРОПЕЙСЬКИ

– Основним місцем навчання є Школа офіцерів Національної жандармерії Франції, що розташована в місті Мелені. Заняття проходять у великих групах, де разом із французькими жандармами

На «Курсах для капітанів» навчаються представники майже двадцяти країн

ції виконує функції кримінальної поліції. Підрозділи департаментської жандармерії займаються розкриттям злочинів, превентивною діяльністю, дізнанням та різного роду розслідуваннями.

До фізпідготовки тут особливий підхід. На початку курсів кожний слухач обирає основний вид спорту, яким він бажає займатися. У години, відведені на фізичну підготовку, кожний офіцер займається за власним напрямком. Видів спорту дуже

підготовки у військовому чи цивільному вузі, служба у регулярних підрозділах військових формувань своїх країн. Тож на «Курсах для капітанів» вони поглиблюють свої знання і ознайомлюються із сучасними тенденціями розвитку внутрішньої комунікації.

Практичні навчання здійснюються за двома напрямками: виконання завдань спеціального призначення та охорона громадського порядку під час проведення масових заходів. Успішно пройшовши кілька внутрішніх стажувань, хоча докладніше розповісти про стажування монітора бойової підготовки. Монітор – це інструктор в галузі тактики, стрільби, рукопашного бою та спорту в цілому. Триває таке стажування майже місяць. Основними дисциплінами є вогнева, фізична і тактична підготовка. Чимало уваги приділяється відпрацюванню навичок управління підрозділом – офіцери практикуються в аналізі обстановки, обробці даних, плануванні, управлінні виконанням операцій. Жандарми приділяють так багато часу командирській підготовці через те, що розуміють: правильно прийняте рішення – це фундамент, на якому будується успішність виконання завдання. Щодо тактичної підготовки, то вона, в основному, полягає у знанні та вмінні використання схем пересування особового складу у тій чи іншій ситуації. Різноманітні варіанти розвитку подій постійно відпрацьовуються на практиці.

навчаються й іноземці. Багато офіцерів приїжджають із країн, які до середини минулого століття були членами Французької співдружності. Так називалась політична організація, до якої входили колишні французькі колонії. Попри те, що ці країни (в основному, африканські) вже давно отримали незалежність, вплив Франції там і досі відчутний. Вони запозичили у метрополії адміністративну і правову систему, та й мову французьку не забули. Також серед слухачів «Курсів для капітанів» – офіцери силових структур інших країн, які підтримують із Національною жандармерією Франції партнерські стосунки: України, Туреччини, Палестини, Лівану... Загалом кількість країн, чії представники прибули минулого року до Школи офіцерів у Мелені, сягає двох десятків

Кожному слухачеві незалежно від громадянства та належності до військово-правоохоронних формувань інших країн видається повний комплект форми одягу Національної жандармерії Франції

Навчальний курс, як уже було сказано, триває впродовж одного року. Його метою є обмін досвідом у сфері охорони громадського порядку, ознайомлення слухачів зі структурою та функціями Національної жандармерії Франції, набуття ними знань та практичних навичок щодо планування та здійснення спеціальних операцій в галузі громадської безпеки.

Програма навчання передбачає, що на базі Школи офіцерів Національної жандармерії Франції відбувається близько 60 відсотків із запланованих занять. Решта припадає на стажування у підрозділах Національної жандармерії та заняття за різними напрямками в Національному центрі підготовки сил Жандармерії. Окрім звичних для кожного українського гвардійця вогневої, тактичної та фізичної підготовки слухачам викладають цілу низку предметів, пов'язаних із юриспруденцією. Останнє пояснюється тим, що Національна жандармерія Франції

багато, майже двадцять. Особисто я вивчив легку атлетику, а міг би, скажімо, плавання. Або дещо екзотичні, як для нас, кінний спорт чи бадмінтон. Крім цього, усі слухачі відпрацьовують прийоми рукопашного бою та застосування спеціальних засобів. Як зазначає мій хороший товариш та одногрупник лейтенанта Дмитра Тробюка, лейтенанта Національної жандармерії Франції Метью Леон-Агіє, рівень фізичної підготовки та практичної навченості українців приємно дивує. Тож ми із Дмитром намагаємось «тримати марку», адже розуміємо: хоч це й звучить дещо пишномовно, але репутацію Національної гвардії України за кордоном формує кожен її представник і про це ніколи не слід забувати.

Значну увагу у Школі офіцерів Національної жандармерії Франції приділяють і вивченню технічних засобів зв'язку та інших способів обміну даними. Звісно, тут навчаються вже досвідчені фахівці – діючі офіцери, за чікими плечима – роки

В комплект парадної форми кожного жандарма входить офіцерська шабля

Практичні навчання здійснюються за двома напрямками: виконання завдань спеціального призначення та охорона громадського порядку під час проведення масових заходів

України французькі жандарми не використовують важку бронетехніку чи артилерію – лише стрілецьку зброю та спецзасоби – зокрема, для відстрілювання світлошумових гранат та гранат зі слезоточивим газом. Практично вся зброя – німецького виробника Heckler & Koch GmbH і австрійського Glock. Штатними пістолетами жандармів є SIG Sauer Pro та Glock 17. Також на озброєнні іноземних колег перебувають пістолети-кулемети Heckler & Koch MP5 та НК UMP і французька штурмова гвинтівка FAMAS.

ДАВНІ ВІЙСЬКОВІ ТРАДИЦІЇ І МУНДИРИ «ОТ КУТЮР»

– Звичайно, окрім самого навчання, хочеться розповісти про наш побут у Франції, про враження від країни та інші дрібниці, з яких, власне, складається життя.

Мелен – невелике містечко неподалік Парижа, де гармонійно поєднані класична французька архітектура та замське життя. Тут ми спілкуємось із новими людьми, беремо участь у різних культурних заходах та пізнаємо історію і звичаї Франції. А під час стажувань у військових частинах, дислокованих у різних частинах країни, можна роздивитися всю її красу.

Слухачі курсів живуть у окремих кімнатах в офіцерському гуртожитку на

Фізпідготовці та спорту у Школі офіцерів Національної жандармерії Франції традиційно приділяють значну увагу

території Школи. Інфраструктура навчального закладу добре продумана, зокрема, тут є багато місць для спортивних ігор та тренувань. Щодо харчування, то для слухачів Школи воно не безкоштовне, до речі, як і проживання. Але французька сторона сплачує слухачам стипендію – звісно, на те, щоби обідати у ресторанах у місті її не вистачає, але на території школи годують відносно дешево і дуже смачно.

Українські офіцери Роман Іванюк і Дмитро Тробюк в особливій парадній формі Національної жандармерії Франції

В офіцерській їдальні можна ознайомитися з усім різноманіттям французької кухні. Часто тут проводять тематичні обіди, готуючи страви різних країн.

Французи – досить консервативна нація. Тому традиції та ритуали у Франції зберігаються роками та зазнають незначних змін. Військові традиції посідають окреме місце у вихованні патріотизму та створенні ідеалу офіцера. Напевно, читачам гвардійського часопису буде цікаво дізнатися, що кожному слухачеві Школи офіцерів Національної жандармерії Франції, незалежно

від його громадянства та належності до військово-правоохоронних формувань інших країн видається повний комплект форми одягу Національної жандармерії Франції і на всі заняття та інші заходи вони мають одягати лише її. Виключення складають випадки, коли слухачі офіційно представляють свою силову структуру, наприклад, зустрічі з дипломатами чи іншими представниками іноземних країн, візити до органів місцевої влади.

Видають форму перед початком навчання. Спершу кожен слухач отримує два комплекти повсякденної форми, та два – польової камуфльованої. Також – взуття та ще чимало речей, які можуть згодитися на службі – особисто мене найбільше здивував свисток. Комплект повсякденного однострою включає в себе: штани, поло літнє та зимове, куртку з матеріалу софтшел (спеціальна тканина, що замінює собою кілька шарів одягу, але при цьому є легкою, водо- і вітронепроникною), куртку зимову, три комплекти черевиків з високими берцями, погони, нашивки, рукавички та інші дрібниці. Практично так само формується і комплект польово однострою.

У жандармів два види форми для урочистих заходів – парадна і особливо парадна, їх шиють кожному індивідуально. Спочатку група кравців, яка спеціалізується на індошовиві мундирів, знімає з вас мірки – окремо люди, що шиють штани, окремо спеціалісти з виготовлення кітелів та головних уборів. Процес асоціюється із відвідинами елітної кравецької майстерні, адже вони ретельно промірюють кожну деталь, аж до довжини зап'ястя. Після двох контрольних примірок слухачі отримують свої однострої «от кутюр». Щодо особливо парадної форми, то вона стилізована під військові однострої часів Наполеона. Своє найменування «тетра» вона отримала від форми головного убору, що нагадує собою тетраедр. Ще одна цікава деталь – в комплект парадної форми входить офіцерська шабля. Шабля вважається холодною зброєю, тому до моменту видачі, зберігається в зброярні. Випусникам вищих військових навчальних закладів така шабля видається по закінченню навчання. Вона є обов'язковим атрибутом кожного офіцера і зберігається до кінця його життя. Скажу відверто: почуваєшся у такому мундирі дещо дивно, але із часом звикаєш. Наостанок маленька приємна деталь – вся форма після навчання залишається слухачам.

Підбиваючи підсумок своєї розповіді, хотів би ще раз закликати своїх колег, молодих офіцерів: спробуйте використати свій шанс побачити світ і перейняти досвід зарубіжних колег. Шанс на професійне зростання, яке піде на користь і вам особисто, і Національної гвардії України в цілому.

**Старший лейтенант Роман ІВАНЮК,
фото з особистого архіву автора**

КУРС «FORCE ON FORCE» ДЛЯ УКРАЇНСЬКИХ ГВАРДІЙЦІВ

Майже місяць двадцять гвардійців проходили курс з військово-тактичної підготовки «Force on Force» в місті Альбукерке штату Нью-Мексико (США). Про закордонне відрядження нам розповів старшина Олег Трегуб, який служить за контрактом у київській окремії бригаді з охорони дипломатичних представництв і консульських установ іноземних держав і, до речі, є володарем Берета з відзнакою, право носити який він виборов під час складання кваліфікаційних іспитів восени минулого року. За словами Олега Трегуба, саме це досягнення зіграло вирішальну роль у тому, що його відібрали до складу групи для навчання за океаном. Повернувся він звідти із безліччю вражень, а головне – з багажем нових професійних знань.

Після майже добового перельоту «Київ – Амстердам – Атланта – Альбукерке» гвардійців заселили до місцевого готелю. І вже наступного ранку на військовій авіабазі «Кертленд», до речі, одній із найбільших у США, розпочались заняття. Шість днів на тиждень, понад 10 годин на день досвідчені інструктори, до штату котрих увійшли колишні морські піхотинці, детективи, помічники шерифів та спецпризначенці з найменшою службовою вислугою у п'ятнадцять років, навчали наших гвардійців відпрацьовувати найрізноманітніші сценарії дій груп швидкого реагування. Заняття були організовані таким чином, що із кожною парою військовослужбовців займався свій інструктор.

У навчальній програмі пріоритетними були заняття із відпрацювання стратегій захисту об'єкта, штурму будівель і транспортних засобів, індивідуального пересування та руху у складі групи, ведення ближнього бою та ведення вогню на ходу зі зміною зброї в русі. Окрему увагу організатори навчань зосередили на дотриманні техніки безпеки при поводженні зі зброєю. Слід зазначити, що в армії США є лише чотири основні правила, без знання яких військові не допускаються до стрільби. А саме:

- Не наводь зброю на людей та будівлі, котрі не бажаєш знищити.
- Не клади палець на спусковий гачок, не навівши зброю на ціль.
- Завжди пам'ятай, що куля може пройти скрізь ціль.
- Уся зброя є зарядженою.

– Масштаби військової бази нас відверто здивували. А ще ми одразу зрозуміли, наскільки важливими для американців є заходи безпеки – щоразу перетинаючи КПП військові проходять перевірку надпотужним металодетектором. Він реагує не тільки на залізні предмети, фольгу на пакуванні від пігулок, але й на порохові залишки, що є на одязі, – розповідає старшина Олег Трегуб. – Вразило й оснащення американських колег. Під час занять в мультимедійних приміщеннях ми використовували нові зразки комплексної лазерної системи імітації бою «MILES», ефективні системи радіозв'язку,

котрі допомагали зрозуміти власні помилки й довести усі дії до автоматизму. Цікаво було опанувати і штатну зброю американських спецпідрозділів, зокрема, пістолети Glock-17 і легендарні гвинтівки M16.

За словами Олега Трегуба, сучасна мультимедійна апаратура дозволяє керівникам занять щоразу змінювати розташування умовних об'єктів, тож у ході відпрацювання дій груп швидкого реагування тактична обстановка щоразу була новою. Оберігати об'єкт гвардійці завжди мали під «шквальним вогнем» противника – для цього використовувалась імітаційна зброя, що стріляє патронами із фарбою. Також необхідно було постійно пильнувати, щоб відрізнити умовного правопорушника від мирної людини (або ж як полюбляють казати американці «платника податку»). Силуети «людей» були ідентичними, але потрібно було приглядатися, що ж у «перехожого» в руці – зброя чи, буханець хліба?

Клімат міста Альбукерке дозволяв проводити заняття і на пересіченій місцевості. Досить сухе повітря, зумовлене висотою над рівнем моря у 2200 метрів, гори та пустелі з величезними кактусами – усе це було в новинку для українських військових. Та аж ніяк не заважало навчанню.

– Серед української делегації у нас із сержантом Олександром Стрільчуком, котрий обіймає посаду інструктора з вогневої підготовки нашої бригади,

Вручення сертифіката інструктору з вогневої підготовки сержанту Олександрову Стрільчуку

Відпрацювання стратегій захисту об'єкта (старшина Олексій Трегуб перший)

були найнижчі звання, та на заняттях зовсім не відчувалося різниці у тому сержант ти чи полковник. Нас об'єднувала спільна мета – перейняти якомога більше знань. Між іншим, в армії США підготовка сержантського корпусу є пріоритетною складовою військового інституту країни, а у статуті навіть так і прописано: «Сержант – становий хребет армії», – зазначає старшина Трегуб.

У вільний від навчання час гвардійці мали змогу познайомитись з місцевою культурою, відвідуючи різноманітні музеї. Найбільше приголомшили національні традиції, пов'язані з шануванням культу смерті, що не притаманні українському менталітету. Також військові відвідали «Музей ядерної бомби», розташований на кордоні штатів Техас та Нью-Мексико. До його експозиції увійшли макети бомб, що наприкінці Другої світової війни були скинуті на японські міста Хіросіму та Нагасаки.

Після завершення курсів усі учасники української делегації отримали сертифікати про успішне проходження навчань від Міністерства енергетики та Північно-західної національної лабораторії США. На прощання гвардійці висловили сподівання на подальшу співпрацю й відзначили, що набуті знання та навички стануть у нагоді під час виконання службових завдань з охорони особливо важливих державних об'єктів України.

Лейтенант Олена ОНИЩЕНКО.
Фото з архіву Олега ТРЕГУБА

ІЗ РЕЗЕРВІСТІВ – В ОФІЦЕРИ

... Урочистості з нагоди святкування четвертої річниці Національної гвардії України у Міжнародному міжвідомчому багато-профільному центрі підготовки підрозділів. Президент України Петро Порошенко вручає державні нагороди кращим гвардійцям. Серед них – командир взводу управління гаубичного артилерійського дивізіону гостомельської бригади оперативного призначення НГУ 24-річний молодший лейтенант Андрій Цимбал, що удостоївся медалі «За військову службу Україні».

Цікаво, що лише чотири роки тому Андрій засвоював гуманітарну професію і аж ніяк не збирався бути військовим. Все змінилося, коли на Сході України почалася неоголошена війна. . .

Народився він у Кривому Розі. Вже у молодших класах школи виявляв творчі нахили, зокрема, полюбляв музику. Грати хлопець умів на фортепіано, скрипці та навіть навчався диригувати. Та як це часто буває, хобі школяра часто змінювалися. В один момент він відмовився від прагнення стати відомим музикантом, зате не на жарт захопився художньою літературою. А ось у старших класах Андрію стали подобатися хімія та фізика. Після закінчення школи у 2010 році він навіть вступив на фізичний факультет Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна, але провчившись перший семестр, залишив навчання.

Шукаючи свою стежку в житті, хлопець вирішив спробувати себе у гуманітарній сфері й наступного року став студентом Київського національного уні-

верситету культури і мистецтв. Спеціальність, яку він обрав, була дуже далекою від попередньої – «Видавнича справа та редагування». Своє рішення герой нашого матеріалу обґрунтував любов'ю до книжок, а його улюбленими письменниками були і є Бредбері, Ремарк та Хемінґуей. Найяскравішим враженням від навчання в Андрія залишилось стажування у газеті «Літературна Україна» на другому курсі. Тут студент пройшов справжнє професійне випробування, адже йому довірили брати інтерв'ю у таких відомих людей як письменник Роман Коваль і кінорежисер Кшиштоф Зануссі. Коли матеріали вийшли в газеті, Андрій дуже здив. До того ж, це зайвий раз доводило, що два роки тому він аж ніяк не дарма змінив вуз і місце проживання...

Знову його життя кардинально змінилося наприкінці 2013 року, коли Ан-

дрій Цимбал разом із тисячами свідомих громадян вийшов на столичний майдан Незалежності, аби відстояти європейський вибір українців. А згодом просто з Майдану прийшов до лав добровольців новоствореної Національної гвардії України.

– Ми із побратимами прийшли до військового містечка столичної стрілецької бригади НГУ. Нас зібрали на плацу, розповіли, чим будемо займатися, як проходитиме підготовка і розпустили по домівках. Через кілька днів за телефономували і запитали, чи остаточно я вирішив проходити службу у військовому резерві. Того ж дня мені повідомили дату прибуття на збори, – говорить Андрій Цимбал.

З числа добровольців сформували два резервні батальйони, один із яких відправили до навчального центру бри-

гади оперативного призначення НГУ «Нові Петрівці», а інший, до списків якого включили й Андрія, до навчального центру «Старе» Північного територіального управління НГУ. Протягом трьох тижнів резервісти опановували тактичну, вогневу та медичну підготовку. Серед офіцерів, які навчали добровольців, неабияк виділялась постать начальника управління бойовою і спеціальною підготовкою ГУ НГУ Сергія Кульчицького. Добровольці поважали Сергія Петровича не через генеральський чин, а через те, що по-перше, він був чудовим професіоналом, а по-друге, ставився до новобранців доброзичливо, без будь-якої зверхності, терпляче пояснюючи їм ази військової науки. На момент завершення зборів кожен боєць міг влучно стріляти, обслуговувати свою зброю, надавати першу допомогу пораненим. Одразу після навчання до зони АТО відрядили лише частину добровольців. Андрій був змушений повернутися до університету та чекати, поки його викличуть. Ждати довелося аж до літа...

Підрозділ Андрія відрядили чергувати на блокпостах на околицях міст Красного Лиману та Слов'янська. Вступати в пряме зіткнення із терористами воїну тоді не довелося, але зовсім поруч з їхньою позицією йшли запеклі бої. Гвардійці не мали точних даних щодо місця дислокації та чисельності противника, а отже доводилося бути у повній бойовій готовності 24 години на добу. На щастя, додому всі повернулися живі, а декому (в тому числі й Андрію) за сумлінну службу навіть присвоїли чергове звання «старший солдат резерву».

У столиці гвардієць знову повернувся до навчання, до речі, в університеті до тривалих від'їздів студента Цимбала ставилися поблажливо, розуміючи, що хлопець не розважається, а захищає Батьківщину. Коли у січні 2015 року сепаратисти здійснили серію обстрілів мирного Маріуполя, в результаті чого загинули близько 30 його мешканців, гвардієць, не чекаючи на черговий виклик командира, сам прийшов до частини. Він прагнув якомога швидше повернутися на передову. Та виявилось, що його підрозділу формально вже не існує – колишні 1-й та 2-й резервні батальйони було переформовано в один підрозділ. Той самий, який увійде в новітню історію України як батальйон оперативного призначення імені Героя України генерал-майора Сергія Кульчицького.

Андрія Цимбала було зараховано до списків підрозділу і він незабаром був відряджений до Станиці Луганської. Останній місяць зими 2015 року показував гвардійцям лють не лише своєю назвою. Їхні позиції зазнавали потужних обстрілів, неодноразово воїнам доводилося вступати в ближній бій із підрозділами російських регулярних військ та найманцями-сепаратистами, але знову добровольцям пощастило повернутися

до столиці у повному складі. Весною Андрій закінчив навчання та отримав диплом про вищу освіту. Деякий час йому доводилося знаходити різні заробітки – в нагоді стало знання програм для верстки текстів та обробки фото, яке він набув під час навчання. Та хлопець розумів, що перебиватися з однієї тимчасової роботи на іншу – не вихід. Зваживши всі «за» і «проти», Андрій знову вирішив спробувати себе у ролі військового, але вже не резервіста.

На базі Національного університету оборони України імені Івана Черняхівського якраз розпочиналися тримісячні курси підготовки офіцерів запасу, на які запрошували всіх бажаючих. Основним критерієм для вступу було міцне здоров'я, гідна фізична підготовка і наявність вищої освіти. Всім цим вимогам Андрій відповідав, тож у числі інших слухачів приступив до опанування спеціальності артилериста. Він навіть і не уявляв скільки всього потрібно знати, аби зробити хоча б один постріл з гаубиці Д-30 – основної гармати, яку вивчали майбутні офіцери. Утім, йому сподобалася нова професія, складні розрахунки та запах пороху після пострілу. Наприкінці літа 2016 року усім випускникам курсів вручили відповідні сертифікати та присвоїли звання «молодший лейтенант запасу».

Молодий офіцер пройшов кілька вдалих співбесід у частині ЗСУ столичного гарнізону, але врешті-решт зупинив вибір на новосформованому гаубичному артилерійському дивізіоні бригади оперативного призначення НГУ, що дислокується в смт Гостомелі. Дізнався про нього молодший лейтенант Цимбал від товариша, який там служив. Відгуки про підрозділ були лише найкращі, та й Андрій, що вже був знайомий зі специфікою служби в НГУ, був прийнятий командуванням бригади добре. Незабаром він обійняв посаду командира взводу управління зазначеного підрозділу.

У грудні 2016 року почалося перше відрядження Андрія як артилериста. Підрозділ дислокувався на околицях міста Покровська. Минуло воно досить спокійно. Інша справа – відрядження, яке мало місце через півроку. Тоді артилеристи зайняли позиції у місті Світлодарську Донецької області.

Молодший лейтенант Цимбал пригадує, що вони домовилися з офіцерами 53-ї окремої механізованої бригади ЗСУ, які вже тривалий час виконували завдання в зоні проведення АТО, про спільний спостережний пункт на території одного із їхніх взводних опорних пунктів. Таким чином, Андрій та ще кілька його підлеглих протягом місяця надавали допомогу колегам, корегуючи вогонь 30-мм станкового автоматичного гранатомету арміїців.

Одного дня гвардійцям вдалося «вчислити» ворожий кулемет, який безперестану обстрілював позиції українських військових. Андрій передав його координати артилеристам ЗСУ. Їм вдалося подавити вогонь противника, після чого ворожий кулеметний розрахунок «замовк» на два дні. Вже були зраділи, та «сепари» знову дали про себе знати – виявилось, що вони просто змінювали свою позицію. Андрій знову прорахував координати точнісінько до метра. Після того як бійці ЗСУ відпрацювали по цілі гвардієць отримав підтвердження про знищення противника по радіоз'язку.

Після цього відрядження молодший лейтенант ще не раз виконував завдання на Донбасі. Нині офіцер передає досвід своїм підлеглим та з кожним днем все більше сподівається, що ця нещадна війна скоро закінчиться нашою перемогою.

*Старший лейтенант Іван ПАЛЬОШКА,
фото старшого лейтенанта
Руслана АНДРУСІВА
та з особистого архіву Андрія ЦИМБАЛА*

ОБІДАТИ У ВІЙСЬКОВИХ ЇДАЛЬНЯХ КОНТРАКТНИКИ МОЖУТЬ БЕЗКОШТОВНО

Ще донедавна про такий привілей гвардійці могли лише мріяти. Але все змінилося з прийняттям Постанови Кабінету Міністрів України від 14 березня 2018 року №174 «Про внесення змін до норм харчування військовослужбовців Збройних Сил та інших військових формувань».

Відповідно до зазначеного нормативного акту особовий склад Національної гвардії, котрий виконує завдання із забезпечення громадської безпеки та охорони громадського порядку під час відряджень до інших населених пунктів поза місцем постійної дислокації, буде харчуватися за рахунок держави. Окрім того, щоденно безкоштовними обідами відтепер забезпечуються вій-

магазині. Зараз же ми можемо повноцінно харчуватися – в меню входить перша й друга страви, салат на вибір, компот або чай. І все це безкоштовно! Неабияка економія сімейного бюджету, – ділиться своїми враженнями солдат за контрактом Павло Дорошенко, який проходить службу в одній з частин Південного ОТО НГУ.

Задоволені нововведенням і водії Центральної бази забезпечення НГУ,

Крім того, ті бійці, які виконують бойові завдання за межами частини, також можуть поласувати гарячою і смачною їжею. Вже другий рік поспіль гвардійці отримують сучасний сухий пайок, для підігріву якого не потрібне багаття. Новий «сухпай» – це повноцінний набір продуктів від першої справи до десерту.

Харчування бійців тих підрозділів, де їдальень немає (наприклад на Базі вироб-

ськовослужбовці-контрактники рядового, сержантського і старшинського складу.

Також не можна не відзначити, що якість харчування гвардійців останній рік-два суттєво покращилась. Головним чином, це відбулося завдяки реалізації пілотного проекту щодо харчування особового складу з приготуванням кількох страв, із яких кожен військовослужбовець може сам створити власне меню. Аби салати, перші і другі страви смакували краще, їх заправляють сметаною та зеленню.

З'явилися на солдатському столі й такі продукти як ковбаса, печиво, яблука, банани, фрукти і ягідні соки.

Реалізація нововведення у підрозділах НГУ розпочалася з квітня поточного року і вже отримала схвальні відгуки від нових відвідувачів військових їдальень.

– Я мешкаю досить далеко від частини і не маю змоги їздити додому на обід. Раніше доводилось брати із собою на службу бутерброди чи купляти пиріжки в

які віднедавна харчуються у солдатській їдальні військового містечка Головного управління НГУ. Усі вони відзначають, що це суттєво економить і час, і гроші.

Готують для бійців дипломовані спеціалісти, які роблять свою справу з любов'ю і задоволенням.

– Ми намагаємось готувати смачно, бо якщо солдат добре нагодований, то і служба в нього іде краще, – посміхається кухар слов'янської частини НГУ Ганна Беляєва.

ничо-технологічної комплектації чи Центральної бази забезпечення пально-мастильними матеріалами), здійснюватимуть підприємства, з якими на конкурсній основі укладатимуться договори про надання послуг з харчування.

– Без обідів ніхто не залишиться, – наголошує тимчасово виконуючий обов'язки начальника відділу продовольчого забезпечення управління тилу логістики Головного управління НГУ полковник Віктор Русан.

Командування НГУ і далі проведиме роботу щодо покращення соціально-побутових умов служби особового складу. Адже смачна гаряча їжа, тепла казарма та комфортний формений одяг – запорука успішного виконання службово-бойових завдань та хорошою настрою кожного військовослужбовця!

**Майор Олександр ЗАГОРОДНІЙ,
фото майора Сергія ДОРОША
та капітана Євгена ЗАКУТСЬКОГО**

ПОВЕРНЕННЯ (ОПОВІДАННЯ)

Жінка у вицвілому квітчастому сарафані лежала на землі і не рухалась. Через оптичний приціл не можна було навіть приблизно визначити скільки їй років, але Тоший на це не зважав – двадцять, сорок, шістдесят та хоч вісімдесят! – йому було байдуже. На якусь мить відірвавшись від прицілу, він витер з чола піт і знову глянув в оптику. Жертва повільно повзла в бік свого будинку. «Жива!» – радість зажеврила в його гнилий наркоманський душ. Прицілившись, він вчетверте натиснув на спусковий гачок. В десять сантиметрах від голови жертви у просяпаному міжрядді молодій цибулі здійнявся невеличкий фонтанчик землі.

– Ну як? – з переможними нотками в голосі запитав Тоший у миршавого чоловіка років сорока п'яти, що навпочіпки спостерігав за нещасною у бінокль.

– Блин, просто тип-топ! Я ж тебе говорив, что ты прирожденный снайпер! – не відриваючись від бінокля, із захопленням проговорив чоловічок. Його справжнє ім'я та прізвище у підрозділі не знав ніхто. Для всіх він був просто Тип-топ. Це слово-паразит миршавий постійно тулив у будь-якій розмові.

Тоший, довготелесий білобрисий молодик сидів у садовому кріслі на балконі великого двоповерхового приватного будинку. За своє життя він ані дня не служив, і до того, як потрапити на Донбас, працював у рідному Нижньовартовську комерційним у магазині побутової техніки. Від нудьги Тоший пристрасився до наркотиків. Ними та ще грою в різні віртуальні «стрілялки» розбавляв своє марудне життя. В Слов'янськ приїхав у пошуках заробітку і гострих відчуттів. Вербувальнику, який збирав у місті майбутніх «шаhtarів-трактористів Донбасу», збрехав, що був снайпером на строковій, але військового квитка десь загубив. Для підтвердження своєї кваліфікації, тренований в стрільбі на комп'ютері Тоший розповів без запинки ТТХ кількох зразків радянської стріляночки зброї і його записали в снайпери – «ополченню» потрібно було гарматне м'ясо, тож ніхто особливо й не перевіряв. Яким же було здивування Тошого, коли по приїзду на Донбас йому й справді видали стареньку СВДшку з покоцаним прикладом!

Іхній підрозділ з 23 «бійців» зайняв цей двоповерховий будинок чотири тижні тому. До початку боїв дім належав підприємцеві, котрий займався чи найпопулярнішим у Слов'янську бізнесом – тримав цех з виготовлення посуду. Судячи по помешканню, що вражало не лише розмірами, а й зовнішнім та внутрішнім оздобленням, справи у нього йшли непогано. Коли до міста увійшли «визволителі», хазяїн виїхав із сім'єю до харківської трикімнатної квартири. Протягом всього цього часу квартал приватного сектора, де розташовувався цей будинок, знаходився під прицілом артилерії українців – звідси їхні позиції російські заїди обстрілювали з «блукуючих» мінометів. Перепадало і навколишнім будинкам. Але вогонь бойовики вели тільки з сусідніх вулиць, тож українська арта не стріляла у відповідь по особнячку.

Якось польовий командир Гренкін вирішив провідати «безстрашних воїнів, що стримують ворога на передньому рубежі». Пройшовшись по кімнатах, він спочатку здивувався, що в будинку майже немає пустих пляшок з-під горілки – невід'ємного атрибуту побуту бойовиків на дальніх позиціях. Він уже збирався відзначити підрозділ у кращій бік, але скляні погляди декого з «героїв» вкупі з розкиданими тут і там використаними шприцами виправдали найгірші підозри. «Тверезники» виявилися звичайнісінькими наркоманами. Розлючений Гренкін вже хотів було всіх посадити «на підвал». Але хтось із заступників шепнув, що заміна їм швидко не знайдеться. Зазвичай бойовики воліли за кращє триматися центру міста, де можна почуватися безпечно і щось «віджати». І він обмежився лише погрозами «лично расстрелять нарушителей» та призначив їм за старшого Седого. Останній служив свого часу на кордоні з Таджикистаном і брав участь у затриманні наркокур'єрів, що часто супроводжувалося переслідуваннями і стріляниною, тож наркоманів не любив давно. Ставши пенсіонером в 47 років, старший прапорщик запасу лишився без діла. Сім'єю обзавестися не вдалося, знайти своє місце «на гражданці» – теж. І коли хтось з колишніх товаришів по службі запропонував поїхати захищати «народ Донбасса», Седой, довго не вагався. Життя набуло нового сенсу для «прапора», він навіть повністю «зав'язав» із горілкою. Моральним аспектом своєї діяльності у сусідній країні не переймався. Він нарешті знову відчув себе потрібним, і це вартувало будь-яких грошей та докорів сумління.

Таких як Седой командування «ополчення» цінувало. Власне, тільки на колишніх російських силовиках та «відпускниках» і трималося «освободительное движение Донбасса». Їх ставили керувати найпроблемнішими підрозділами, якщо так можна було назвати збіговиська випадкових людей, серед яких було немало наркоманів, пияків та осіб із кримінальним минулим. Негідникам різних мастей війна здавалася найпростішим способом заробітку. Вона породжувала хаос, у якому з них майже ніхто не запитував за скоєні злочини. І у цьому хаосі вони почувалися немов риба у воді.

У Тошого весь квартал був як на долоні, видно було навіть греблі ставків рибгоспу. Десь там недалеко від них знаходився український блокпост. І хоч день видався спокійний і на небі не було ані хмаринки, з балкона його, звісно, розпізнати не вдалося. Інакше Тоший не розважався б наведенням страху на сусідську бабусю. Під схвальні вигуки напарника він стріляв над головою живої мішені ледве вона піднімалася з землі.

...На відміну від свого бізнесмена-сусіда, колишня вихователька дитячого садка 65-річна Поліна Дементіївна залишилася в місті. Їй було шкода кидати напризволяще восьмеро курей і півнема, великого волохатого сірого kota, сякий-такий городець і, найголовніше, хату, яку вони побудували з

покійним чоловіком. Пенсіонерка залишилася в Слов'янську навіть після того як міна пробила дах і застрягла в стелі. Донька Настя вимагала негайно кидати все і їхати до неї в Київ. Та куди їхати? В однокімнатну квартиру, яку донька ділила з двома онуками? А за будинком хто пригляне – його ж по цеглині розтягнуть, на день тільки залиш! Того ранку вперше за три дні нічого не вибухало і вона нарешті змогла вийти попрацювати на грядках. Та не встигла пенсіонерка просяпати і двох рядків, як щось просвистіло над головою і цвєохнуло об бетонну огорожу обійстя. Поліна Дементіївна спочатку не зрозуміла, що коїться, але після наступного пострілу Тошого інстинктивно впала на землю. Почекавши хвилину, жінка помаленьку звелася, проте не встигла ступити й кроку, як свинцевий «джміль» над головою змусив її знову припасти до землі. Так тривало хвилин п'ятнадцять. Пенсіонерка кілька разів піднімалася і падала, повзла по землі, і в якусь мить не витримала і шодоху побігла в бік будинку, до якого залишалося п'ятнадцять кроків. Кожен із них міг стати останнім.

– Так, харэ балдеть! – різкий і суворий голос Седого прозвучав за спинами так зненацька, що Тоший з Тип-топом аж пересмикнувся. – Спускайтесь вниз на построение!

– А там чє? – з досадою запитав Тоший, який тільки на секунду відволікся, а вже не побачив в прицілі жертви.

– Через плечо! Узнаете!

– Не, ну серьезно, командир! Такая жара – давай вечером, когда тип-топ!

– Завтра будем отбивать укрупский блокпост, тот что за дамбой. К нам должна подойти серьезная подмога. Так что отставить разговоры и шагом марш во двор! – втрачаючи самовладання, кризь зуби процидів Седой.

Новина не сподобалася обом, особливо Тип-топу, який вже брав участь у подібній «операції» два тижні тому. Після неї йому довелось власноруч завантажувати тіло свого корефана Сьомака у «газон», на якому вони ще якусь годину тому приїхали на місце живі-здорові. Одна згадка про клятвий «клапан», не говорячи вже про перспективу чергового штурму, сповнювала його розпачем.

Взагалі, для бойовиків той клятвий блокпост був як кістка в горлі. Він хоч і стояв на одній із другорядних доріг, проте контроль українців над цим шляхом перекривав «ополченцам» можливість масштабного наступу. Викурювали «укропів» і АГСаами, і ЗУшки з мінометами підганяли, а ті наче зубами вцепилися! Залишалася надія лише на бронетехніку і артилерію, але із цим поки що було скрутно – з дня на день чекали «гуманітарний вантаж» із Росії.

На відміну від місцевого Тип-топа, який мало не з самого початку брав участь в захопленні міста, Тоший прибув у стан терористів кілька днів тому. Він ще не брав участі у «штурмах», йому просто було «облом» кудись пертися у таку спеку.

– Я не могу. Я – снайпер, мне тренироваться надо, пусть Тип-топ идёт, – мрійливо дивлячись удалину, промовив він. Поняття дисципліни, здається, для нього не існувало взагалі.

«Какой же он все-таки гад! А ещё полчас назад называл напарником!» – ображено подумав Тип-топ і прогундосив:

– И я не могу, я – член снайперской пары!

– Ну вы, члены! Подорвались и бегом марш вниз, снайперы долбаные! – випалив Седой з такою ненавистю, що підлеглих як вітром здуло з балкона. Трохи заспокоївшись, колишній прапорщик плюнув з балкона і потюпав вниз.

Таксист, спрацьований чолов'яга років п'ятдесяти, залишив свою іржаву «Нексію» в десяти метрах від блокпоста і далі до гвардійців відправив пішки. На посту в той момент стояли Нотарь, старший солдат резерву Віталій Кримаренко, і Лютий – солдат резерву Славик Нешковський. Останній, опершись на бетонний блок, саме емоційно розповідав Кримаренкові про свою нещодавню поїздку в рідний Миколаїв. Перед відправленням до зони АТО він попросив у командира тиждень відпустки, аби владнати сімейні справи. І тому на блокпост приїхав пізніше за всіх.

– ..Я уже рассчитался за продукты и говорю: «Пані, зробіть мені, будь-ласка, філіжанку кави!». А она глаза вытаращила, и так, знаешь, с претензией: «Можете нормально сказать чего вы хотите?!». Ну тут уже я не выдерживаю: «Пані, ви живете в Україні і не знаєте державної мови? Вам не соромно? Я вам повторяю – зробіть мені філіжанку кави!». Нотарь, ты представляешь, жить в Украине и не знать родного языка? Нічє, я ещє вернусь и научу этих сепаров нормально разговаривать! Ежедневно с утра и вечером буду ходить к ним на кофе, пока не станут отвечать нормально!

Після Майдану у російськомовного Славика з'явилася звичка – коли до нього звертались російською, він намагався говорити виключно українською. «Мои предки родом со Львовской области, их 46 году насильно переселили в Николаевскую, так что я потомственный бандеровец!» – з посмішкою говорив Кримаренкові Лютий. Про своє західноукраїнське коріння він згадав на тридцятому році життя у лютому 2014, коли залишивши в Миколаєві дружину, двох синів та посаду інженера з обслу-

говування холодильних установок, відправився на Майдан. «Не смог по телевизору смотреть как убивают людей. Сорвался и поехал, жена не особо отговаривала, знает мой характер – если решил, меня не остановишь!».

На відміну від Лютого (Славик взяв собі такий позивний на честь місяця коли він приїхав до столиці), колишній помічник державного нотаріуса з Хмельниччини Кримаренко брав участь в революційних подіях ледь не з самого їх початку. Попри зовсім різне минуле життя вони якось швидко знайшли спільну мову. Разом у березні 2014 на Майдані записалися добровольцями до новоствореної Національної гвардії і відправилися на підготовку на новопетрівського полігону, а звідти – на Донбас.

– Это вам просили передать, – терпляче дочекавшись закінчення розповіді про виховання невідоміх миколаївців, невпевнено проговорив таксист і протягнув Славіку якийсь папірець.

– Дякую вам, шановний! – поважно промовив Славик до таксиста.

Останній зітхнув з полегшенням і швидко, мало не бігом, поспішив до машини, в якій чекала Поліна Дементіївна. Жінці з трудом вдалося мовити цього водія за майже місячну свою пенсію вивезти її до Ізюму. Але не встигли вони від'їхати від двору, як їх зупинили «ополченцы» і змусили завезти записку на український блокпост. Виконавши вимогу бойовиків, вони без пригод доїхали до ізюмської автостанції і вже наступного дня жінка була в доньки. Настя, яка востанє бачила матір всього три місяці тому, просто зжахнулася – бліда і схудла Поліна Дементіївна постійно перебувала в нервовій напрузі, погано спала і часом безпричинно плакала. Настя записала Поліну Дементіївну до психолога і через кілька прийомів пенсіонерці трохи покращало. Вона намагалася не пропустити жодного випуску новин на всіх телеканалах, з жадністю і надією вслухалася в повідомлення про ситуацію на Донбасі. А дізнавшись що нічого не змінилось і в її рідному місті все так же халяйнують незрозумілі люди з автоматами, з шемким сумом вимикала телевизор не дочекавшись закінчення випуску.

..Лютий розгорнув аркуш в клітинку з блокноту і зачитав вголос:

– «Последнее предупреждение. Если не покинете блокпост до часа дня, мы вас раздавим танками». Нотарь, это чє ваще за хрень!?

– Що-що – знову від сепарів звісточка, це вже третя за тиждень, – пробігшись поглядом по записці резюмував Кримаренко. – Віднесеш Пугачу?

Наближався полудень і сонце немилосердно палило. Всі, хто був вільним від служби, намагалися бодай десь заховатися від цієї «бані». Капітан резерву Василь Криженюк знайшовся в тіні розлогого дерева. Він сидів за грубо збитим з необрізної соснової дошки столом і розглядав потріпану, місцями навіть порвану від частого складання-розкладання карту Слов'янська.

– Пугач, нам тут послание пришло, – простягнув Славик папірець Криженюку. – Я обратно, на пост к Нотарю.

– Ага, давай. Льоха, а підійди сюди на хвилинку! – помітивши в метрах двадцяти від себе старшого лейтенанта Олексія Парієнка погукав Пугач. – Дивись, що нам сепари прислали. Що скажеш?

– А що говорити, це третя, якщо не помиляюся. Але я про всяк випадок своїх попереджу, щоб були в готовності, мало чого. Ти як, Васильович, думаєш реально попури на нас танками, чи знов лякають? – запитав у відповідь Парієнко.

25-річний Олексій був молодшим за Криженюка на 16 років, проте капітан у перший же день, як тільки взяли під оборону блокпост, домовився зі старлеєм звертатися одне до одного на «ти». Під командуванням кожного офіцера було по вісім бійців. У капітана резерву Криженюка, який до Майдану, звільнившись з посади заступника командира розвідбатальйону ЗСУ, працював начальником охорони у столичній мережі будівельних магазинів, перебували резервісти. А в заступника командира роти оперативної бригади Національної гвардії старшого лейтенанта Парієнка – бійці новоствореної НГУ. Їхні невеличкі підрозділи розміщувалися по обидва боки дороги, і службу з перепускного режиму на блокпосту несли по черзі. Хоча до відкритих конфліктів між хлопцями не доходило, невидима дистанція все ж відчувалася. Утім, коли бойовики атакували блокпост, серед його захисників не було «майданівців» чи «вешників», «кадрових» чи «резервістів». В той момент всі вони були захисниками своєї країни, які пліч-о-пліч давали відсіч терористам.

– ..Тех скажу своїм щоб приготувалися, та й десантуру попередити треба, – роздумливо відповів Пугач.

Семеро бійців аеромобільної бригади із зенітною установкою і двома БТР-80 у якості приданих сил стояли в ста метрах праворуч від Криженюка і його підлеглих. Власне, ЗУшка і була найгрізнішою зброєю українців. Вона та ще кулемети «бетерів» добряче виручали оборонців блокпоста. Але попередити десантників Криженюк не встиг. Російські «подарунки» сепарам підоспіли раніше, аніж вони самі сподівалися. Не чекаючи на вказаний в ультиматумі час, терористи вирішили атакувати.

До танка було менше кілометра. Він повільно виїхав на греблю, зробив постріл та одразу ж з'їхав назад. Почекавши трішки, екіпаж знову повторив маневр, і так кілька разів. Перші постріли прийшлися по позиції десантників, озброєння яких бойовики вважали для себе найбільшою небезпекою. Навідник був досвідченим, не з пересічних донбаських «трактористів» і вже в перші хвилини українці втратили

ЗУ-шку і БТР. Другу бронемашину десантникам вдалося врятувати. Пострілами з «мух» вони відігнали сепарський танк назад за греблю, завели вцілілий «бетер» і відіхали за приземкувату бетонну споруду насосної станції. Але далось це дорогою ціною – троє бійців, які прикривали відхід, загинули.

Вирішивши, що тепер йому нічого не загрожує, танк повернувся на греблю і неквапливо посунув уперед, роблячи нетривалі зупинки для пострілів. В якийсь момент в п'ятдесяті метрах позаду нього вигулькнув тентований «газон», а за ним ще один. Коли вантажівки зупинилися, з кузова почали вискакувати озброєні бойовики. Розосередившись, вони нерівними ланцюжками бігли вслід за танком.

– Ты сколько насчитал? – вдавившись спиною в бетонні блоки збуджено запитав Лютий у Кримаренка, який на кілька секунд виглянувши з-за укриття.

– Не менше восьми десятків, через кураву ні хріна ж не видно! – прочистивши пересохле горло, відповів Нотарь.

– А чего мы не открываем огонь? Ждём, пока они за нами придут? – прошепотів Нешковський, нервово стиснувши кулемет ПК.

– Ти чув що сказав Пугач по рації – чекай сигналу! Сигнал був? Ну от і не нагнітай, – так же притишено різко відповів Кримаренко.

Бойовики відкрили щільний вогонь з автоматичної зброї по гвардійських позиціях, коли їх розділяло не більше чотирьохсот метрів. Підбадьорені підтримкою бронетехніки, вони стріляли аби куди, припадали до землі, піднімалися і знову стріляли. Але відповіді не було і це додало їм сміливості. Вирішивши, що «украї» в страху покинули позиції, сепари побігли в атаку, обігнавши навіть свій танк. Ця самовпевненість стала фатальною помилкою.

«Я – Пугач, я – Пугач! Загальна команда – вогонь!» – заговорила рація на бронемашині Лютого. Забувши про обережність, Лютий випрямився у повний зріст, поставив кулемет на бетонний блок і натиснув на спуск. Поряд, стріляючи з коліна короткими чергами, його підтримував Кримаренко. Шквальний вогонь вівся з усієї довжини українських позицій. Звуки автоматних і кулеметних черг перемежувалися з вибухами гранат – ручних, з підствольників, пострілів «мух». Осолок однієї з них зніс Тошому, що поспішав у передніх рядах, озирюючись на всі боки, півпотилиці. Він упав на спину, вп'явшись руками в «калаш», який йому видали замість залишеної на балконі снайперки. Найманець дивився в небо мертвими очима, а на його, якимось дивом без жодної подряпини, обличчі застиг здивований вираз. Відповідь гвардійців була настільки несподіваною, що терористи навіть не виявили серйозного опору, а одразу ж кинулися тікати в бік греблі. За якісь півгодини втрати сепарів склали майже третину з 90 бійців. Тіп-топові знову повезло. Він йшов тримаючись танка одним з останніх. За нього ж і сховався ледве розпочався бій. Тільки з українського боку припинився обстріл, як бойовик поплазував за греблю, куди сповзлися всі вцілілі його «побратими».

Затишшя панувало недовго і першими його порушили танкові постріли. Цього разу екіпаж гатив виключно по гвардійських позиціях. Не забув він і про бетонні блоки пе-

репусного пункту. За ними, не маючи можливості перебігти у безпечніше місце, все ще знаходилися Кримаренко з Нешковським.

– Славик, давай звідси валити! – крикнув Нотар.

Та покинути свій ненадійний прилисток друзі не встигли. Снаряд ліг прямісінько перед блоками, і від них навсібіч полетіли уламки бетону. Піднята у повітря вибуховою хвилею хмара пилу повільно спала на землю, накриваючи собою тіла гвардійців.

– Свиркевич, передай усім: нехай бережуть патрони! Чергами не стріляти! – перекикуючи звуки бою, прокричав Парієнко своєму заступникові лейтенантові Івану Свиркевичу.

Він замінив магазин в автоматі і сам поставив перевідник вогню на одиночний режим. Паузи між танковими пострілами заповнювалися кулеметними і автоматними чергами. Хоч як сепари не хотіли знову йти в атаку, матюочням і погрозами «расстрелять на месте» Седой погнав їх уперед.

– Льоха, що в тебе з рацією? – заскакуючи в окоп крикнув Пугач.

– Розбилася об бетонний бруствер! – в серцях вилаявся Парієнко.

– Ти говорив зі штабом? – так повелося, що зв'язок з командуванням тримав саме старлей.

– Сказали тримати оборону, – так же голосно відповів Парієнко і кілька разів прицільно вистрелив у бік ворога.

– А ти їм доповів, що по нас танк валить і треба підтримка арти, бо нам тут скоро капець!? – напосідав капітан резерву.

– Доповів!

– Ну і?..

– Поки нічим не можуть допомогти! Арту, яка була поза нами, перекинули на інший напрямок сьогодні зранку. Їм треба проаналізувати ситуацію.

– Що аналізувати?! Вони там геть доб'янулись?! – вилаявся Пугач.

– Скільки бронетехніки наступає, скільки і яких гармат повертати, ще щось, звідки я знаю!

– Та сепари зараз ще піднажмуть, і нас тут самих не буде! В нас скоро нічим буде стріляти!

– Слухай, Васильович, що ти від мене хочеш? Якщо ти такий розумний, візьми й сам добивайся, а потім скажеш, що відповіли! – зло випалив старший лейтенант. Він підвіся і поправив на грудях ремінь РПГ-7.

– А ти куди зібрався? – помітивши на Олексіїв гранатомет, здивовано прокричав Пугач.

– Залишилося дві гранати, а гранатометник у мене так собі, як власне і я сам. Але хоч спробую поближче підібратися!

Останні слова Парієнка, який пригнувшись побіг у бік бетонних блоків на передній лінії, потонули у мінометних розривах. Міни лягли далеченько позаду їхніх позицій. Але це – поки що. Значить, сепари підігнали міномет...

– Удачі! – прокричав йому вслід Криженюк.

Петляючи між рідкими вербами, єдиними деревами що могли рости на цій вично вологій бережині, Олексій мчав до бетонних блоків. Останні двадцять метрів офіцер вирішив подолати повзком. Танк, повернувши башту вправо, їхав по дорозі прямо на Парієнка. Всю увагу екіпаж тепер зосередив на правому фланзі, куди перемістилися ледь не всі захисники блокпоста, включаючи вцілілих десантників. Постійним вогнем вони не дозволяли бойовикам навіть голови підняти, не те що наблизитися бодай на якийсь десяток метрів.

Але для Олексія в той момент не існувало нічого, крім танка. Навіть дика какофонія бою була лише звуковим фоном заднього плану. Він не помітив двох тіл, прикиданих сірою сумішшю з пилу і уламків бетону. Не помітив навіть, як одне з них ледь ворухнулося. Піт заливав очі, заважаючи нормально прицілитися, а палець на спусковому гачку гранатомета починав затерпати. «Ближче... Ще трошки... ще... стріляю на рахунок 10 – один, два, три, чотири...» – подумки лічив Парієнко.

Але коли він дійшов до цифри вісім, сталося дивне – праворуч від нього щось вибухнуло і майже одночасно розірвалася ліва гусениця. Вона злетіла з траків і танк, якого по інерції крутонуло в лівий бік, завмер на місці. Офіцер відірвався від прицілу. В метрах двадцяти п'яти від нього із «мухою» в

руках стояв боєць в камуфльованій футболці і здивовано-радісно дивився на результат своєї роботи. Олексій не пам'ятав імені воїна, але впізнав одразу цього задикуватого резервіста, здається, навіть із кримінальним минулим. Можливо, Парієнку так здалося через татування на руках чоловіка. Окрилений удачею, він стояв на відкритій місцевості, забувши про небезпеку. І в цей час запрацював танковий кулемет. Боєць упав як підкошений на землю. Часу на роздуми не було, старший лейтенант знов припав до прицілу і натиснув на гачок. Розірвалося десь позаду танку. «Переліт!» – розпачлива думка майнула в його голові і він зарядив РПГ останньою гранатою.

Не зрозумівши, звідки вівся вогонь, екіпаж повернув башту в бік позицій українців і вистрелив. Яке там зараз творилося пекло, навіть уявити було важко, адже навіть знерухомлений танк становив страшенну небезпеку. Ще кілька пострілів – і захисникам опорного пункту довелося б залишити його, а на відкритій місцевості їх знищила б переважаюча в рази ворожа піхота. Від напруження у Парієнка роздулися вени на скронях, руки дрижали, від чого приціл трусився і ніяк не хотів завмерти там, де треба. Зібравшись із силами, Олексій стиснув рукоятки гранатомета, прижав його міцніше до плеча і вистрелив. Заряд, не зачепивши кумулятивного захисту, поціливі між корпусом танка і баштою, яка від сили вибуху скосочилась. З броньованого черева одразу повалило полум'я з димом – у екіпажу не було жодного шансу. Якось мить Парієнко зачаровано дивився на палаючу броню, а потім, рвонув до резервіста. Тяжко поранений, але ще живий боєць ледве говорив і старший лейтенант насилу зрозумів, що той просить пити.

– Немає з собою, потерпи, зараз...

Олексій закинув руки пораненого на плечі та спробував стати. На щастя, солдат був худорлявої статури, тож нести його було не так вже й важко. Парієнку розумів що вони з резервістом як на долоні у бойовиків, тож намагався рухатися якомога швидше. Проте не встиг він зробити й десяток кроків, як їх помітили сепарські мінометники. Перші кілька мін лягли позаду них. Остання – буквально в кількох метрах позаду. Вибуховою хвилею їх кинуло вперед і офіцер впав на землю вже без свідомості.

Ці мінометні розриви остаточно привели до тьми Нотаря. Скільки минуло часу відтоді як їх контузило, він не знав. Кримаренко міг лише спостерігати за тим, що коїться навколо. Гудіння в голові не переривалося, вуха заклало, тож наступні вибухи він відчував тільки по здриганню землі. Ось танковий снаряд розірвався біля верби, що росла перед водонасосною станцією і вирване із землі дерезоначо в сповільненому кіно упало на землю. Ось хтось з РПГ за спиною прибіг до блоків, не помітивши їх зі Славиком. «До речі, Славик, де він?» – в голові починало прояснюватись, потроху повертався слух. Нотарь впізнав у гранатометнику старшого лейтенанта. Той двічі вистрелив і побіг праворуч від них. Лютого схоже теж «розбудили» звуки вибухів.

– Слав, ти як? – слова після контузії давалися Нотарю з трудом, він навіть не впізнав власний голос.

– Живий, – таким же незнайомим голосом пробурмотів Нешковський.

– Там хтось із наших лежить, пішли подивимось, – запропонував Кримаренко, коли вони обоє нарешті піднялися на ватяні ноги.

Навкруги знову запанувала відносна тиша. Після того як танк підбили, вороги знову відступили, перемістився десь і їхній

«блукаючий» міномет на «газельці». Ще здалеку бійці побачили що тіл два, просто одне лежало на другому

– Это же Серый, Труба! Точно он! А вон и его «муха» подписанная валяется! Мёртвый... – з гіркотою констатував Лютий. Солдат резерву Сергій Тішков був його земляком з Миколаївщини. – А это кто под ним?

Вони відклали вбік посічене осколками тіло побратима.

– Парієнко – я ж тобі казав, що він стріляв з гранатомета біля нас. Живий!

Гвардійці обережно підняли офіцера і, закинувши його безвольні руки собі на шию, понесли в бік опорного пункту. Худорлявий і високий Славик був вищим за Нотаря на цілу голову, тож виходило не надто зручно – Олексія кидало то вгору, то вниз. Він навіть очунався поступово від такої евакуації. На місці, після того як його оглянув медик резервістів, виявилось, що старшому лейтенанту дуже пощастило. Всі смертоносні осколки, що призначалися їм обом, прийняв на себе Труба. Олексій відбувся контузією і осколком, який застряг неглибоко в нозі. Він сидів на землі із закритими очима, спершись на стовбур старої верби, і відчував як біль потроху покидає голову.

– Спиш? – голос капітана Криженюка вивів із забуття. Парієнко подивився на годинник, було близько 19.30, і прикинув що в «отрубі» пролежав не менше трьох годин. – Тільки що Трубу принесли. Якби не він і ти, нас би може і в живих не було... Так що, Льоха, на правах не стільки старшого за званням, як від усього військового колективу, оголошую тобі подяку.

Пугач щиро посміхнувся і потиснув все ще слабку руку Парієнка. Той намагався так само посміхнутися у відповідь.

– А тепер до головного. Я тут подумав, поки ти вичухувався, і ось що вирішив – давай згукуй всіх своїх і будемо забиратися звідси, поки сепари знову у наступ не пішли. Після того як ми знищили їхній танк і поклали купу людей, навряд чи вони залишать нас у спокої. Чує моє серце, що цей танк був не останнім у них. А в нас навіть патронів майже немає. У десанту залишилося ще один бетер цілий. Тільки вирушати треба негайно, бо вже вечоріє.

– Добре, Васильович. Свиркевич! – негласно погукав Парієнко. – Передай усім: п'ятихвилинна готовність – і щоб за водокачкою були. І той... нехай нічого окрім зброї із собою не беруть.

Всередину вцілілого бетеера поклали тіла Тішкова і трьох десантників. Там же розмістилися Парієнко, двоє його легкопоранених бійців та Лютий з Нотарем. Останні двоє спочатку відмовилися навідріз, мовляв, хочуть їхати на «броні» і в разі чого вступити в бій з усіма. Але товаришам вдалося їх переконати, що в такому стані і на такій дорозі вони за простою впадуть, позвертають собі шию і тоді напевно вже ні в який бій ніколи не вступлять. Завантажувалися в повній тиші і коли майже готові були вирушати, раптом почувся голос Олега Мирника, старшини Парієнкового підрозділу. Його старший лейтенант залишив спостерігати за сепарами.

– Товаришу лейтенант, подивіться! – захекано випалив старшина на ходу і простягнув Свиркевичу свій потужний бінокль. Парієнко вже був всередині «бетеера» за зачиненим люком.

– Що там? – зрозумівши що трапилось щось недобре, тривожно запитав Пугач.

– Подивіться самі, схоже, доведеться їхати якомога швидше, – відповів Свиркевич і простягнув бінокль капітану. Оптика дозволила розгледіти Пугачу БМП, танк і два тентованих «газона». В яких, вочевидь, вже були люди, проте вони як раз довантажувалися вцілілими сепарами з першої хвилі атаки.

– Тільки що під'їхали, – все ще відсапується від бігу сказав старшина.

– Всі на місці? – для годиться запитав Криженюк, коли Мирник із лейтенантом заскочили на «броню», і звернувся до механіка-водія, – мчи, брат, скільки можеш! Витисни зі своєї «коробочки» все, бо схоже нас не залишать у спокої.

Довго «тиснути» не довелося. Не встигли вони проїхати і двох кілометрів, як у старенького БТРа відмовив один міст. Навіть невеликі підйоми роздвобаної важкою технікою дороги, машина долала натужно. Водій заглушив її, аби подивитися що сталося. І в цей час в нічній тиші до них донеслося приглушене туркотіння мотору БМП.

– Та хрін з ним, тим мостом, поїхали далі! – вилаявся Пугач до водія.

БТРа вистачило ще кілометрів на шість, поки він заглух і намертво став неподалік занедбаного цегляного хімскладу, що належав якомусь почившому в бозі колгоспу. Будівля стояла над полем, яке відділяло дорогу від лісу, куди бійці перенесли загиблих. Вони заховали тіла у вимитому весняними дощами проваллі, завбачливо прикидавши їх торішнім листям і хмизом. В цей час десантники підпалили БТР. Один за одним, слід в слід збірний підрозділ рушив краєм ліса, не заглиблюючись в нього. Раптом пролунав вибух, за ним підряд – ще кілька менш голосних. Боскомплект в «бетері» рвався ще якихось хвилин десять, поки затихло. Охоплену полум'ям машину в темноті, мабуть, було видно за кілька кілометрів. Коли бійці відійшли метрів на п'ятсот, почули мотор та ляскання гусениць БМП, в яких тонули звуки моторів вантажівок. Розрахунок виявився правильним – сепари подумали, що українці заховалися всередині хімскладу. Не залишаючи каменя на камені, терористи розстрілювали будівлю з чого тільки можна: гармати і кулемета БМП, ручних гранатометів, автоматів.

– Що будемо робити далі? – запитав хтось тривожно в темноті, коли вони через півгодини ходьби зупинилися. Це питання хвилювало всіх без винятку. Звуки стрільби вдалині раптом припинилися і знову запанувала навкруги тиша.

– Те що й планували – повертаємося в угруповання, – відповідаючи усім, промовив похмуро Пугач.

– До нього ж, мабуть, ще кілометрів з 20, якщо не більше, а в нас командир поранений! – заперечив лейтенант Свиркевич.

– Все нормально, – Парієнко сидів на землі і масажував здорову ногу, яку від підвищеного навантаження аж зводило, – трохи відпочину і зможу йти.

– Можна к нашим – ближайший «опорник» кілометрів в восьмию отсюда, – запропонував невисокий кремезний старшина-десантник. Після того як загинув їхній командир, він був за старшого серед ведешників.

– І як ми знайдемо їх в такій темноті? – запитав Пугач.

– Я сейчас позвоню и попрошу, чтобы «сигналки» для ориентира запустили, – дещо подумавши, знайшов вихід старшина.

– Давай, тільки прямо зараз, бо нема куди вже тягнути!

Минуло п'ять хвилин після дзвінка, і в нічному небі спалахнула і повільно опустилася зелена ракета.

– Туди! – обізвався поряд із Нотарем той же голос, що виражав загальне питання. Цього разу він був сповнений надії. Кримаренко впізнав його – це був непосидючий молодий, років 20, не більше, десантник. Солдат-контрактник, який часто навідувався до них у гості. Всі повернули голови і в повній тиші спостерігали як світло-зелена кулька з кривим хвостом повільно розрізає чорноту. Вона ще наближалася до темного масиву густого переліску, який от-от мав поглинути її своїм черевом, а бійці вже поспішно рушили в той бік. Рятівний напрямок був трохи лівіше того, звідки вони йшли. Хоча по всім прикидкам необхідно було йти в інший бік, але в такій темряві запросто можна було дезорієнтуватися.

– Почекайте! – прохрипів Парієнко з погано тамованою біллю в голосі. Поранена нога, яка спочатку майже не давала про себе знати після уколів знеболювального, тепер пекла вогнем. – Старшина, якого кольору мали бути ракети?

– Не помню, – знизавши плечима в темноті відповів десантник, – вроде, белые.

Оточуючі почули цей діалог і застигли в німому очікуванні.

– А ты можеш позвонить ещё раз и переспросить? – не витримавши, нервово прошепотів Лютий, котрий йшов поряд з десантником. Всі якось непомітно без команди перейшли на шепіт.

В цей час над ліском знову злетіла зелена ракета.

– Да могу, – знову знизавши плечима сказав сержант.

– Відставити дзвонити! Усім вимкнути телефони! – різко наказав Пугач своїм звичайним голосом, проте для звиклих до шепоту бійців здалося наче він закричав. Без зайвих запитань всі виконали наказ. І раптом у зовсім протилежному боці в небі загорілося біле світло ракети, а через кілька секунд – ще одніє.

– Тепер, старшина, нам до твоїх шлях заказаний. Уроди не тільки за нами гналися, а ще й прослуховували. Тепер будуть чекати на дорозі, – роздумливо сказав Пугач, і додав, – а ще пошлють групу прочисувати ліс. Великими силами і далеко не підуть, побояться, але можуть нас виявити. Я б так і зробив. Так що тепер у нас один шлях – через ліс до угруповання. Все, погналі.

На їхнє щастя, сепари таки побоялися йти глибоко в ліс. Останній виявився не таким вже великим і вже за якихось півтори години воїни натрапили на польову дорогу, а згодом і на асфальтовану трасу. До наметового містечка штабу угруповання диснажені і брудні, але без пригод, вони відстали під ранок. На відпочинку їм дали день і вже через добу, за підтримки артилерії, гвардійці повернулися на свої позиції. Ворог відступив без бою, ледве прогрімилі перші гарматні розриви і після того навіть не намагався їх атакувати.

У бліндажах панував повний безлад, на який боляче було дивитися. Все було

перевернуто догори дном, скрізь валялися розкидані папери, одяг, порвані ковдри і спальники. Особливо лейтенанту Івану Свиркевичу було шкода розтрощених вщент невеличкого столика, лав і полицок, добротні збитих старшиною Мирником. Іван, якого призначили старшим підрозділу поки Парієнко лікувався в Центральному госпіталі МВС, подивився хвилюю як бійці наводять лад у приміщенні і вийшов на поверхню. Надворі він зітхнув із полегшенням, немовби вигляд розгромленого бліндажа тиснув на нього невидимим тягарем. На будівлю водокачки двоє резервістів знову встановлювали український прапор.

Про те, що блокпост повернули, Нотарь із Лютим дізналися від хлопців, які через кілька днів провідали їх в ізюмській лікарні. А наступного дня, не витримавши і не чекаючи тижня до виписки, товариші повернулися до своїх. Пугач лише глянув на «втікачів», що винувано опустивши голови переминалися з ноги на ногу, і сказав:

– Отримуйте зброю – і на пост. Тільки без героїст як минулого разу! Щось помітили – одразу в окопи, чули?

Останні слова Криженюка донеслися вже в спину підлеглим, які одразу поспішили до бліндажа – Кримаренко за своїм камуфльованим автоматом, а Славик за кулеметом. Капітан похитав головою, усмінувся і дістав з великої нагрудної кишені свою потріпану карту Слов'янська.

Менш аніж через місяць синьо-жовтий стяг замайорів і над міською радою Слов'янська. Оборонці блокпоста також брали участь у звільненні, заходячи в місто зі свого напрямку. Старшого лейтенанта Парієнка новина про повернення Слов'янська застала в шпиталі. Рана виявилася не такою вже й легкою і довго не загоювалася. Двама днями раніше в його палату завітало начальство і вручило Олексієві орден «За мужність» III ступеня. Таким же було нагороджено і солдат резерву Сергія Тішкова, посмертно. Орден за Трубу отримала його сестра Валентина як єдиний родич. Вони з Сергієм були сиротами, яких виховувала покійна вже бабуся.

Поліні Демєнтіївні новину про звільнення повідомила донька. Пенсіонерка останній тиждень берегла нерви і взагалі не дивилася телевізора. Вона одразу заходилася пакувати речі і вже наступного дня їхала потягом додому. На щастя, за виключенням пробоїни в даху, війна нічого не заподіяла будинкові. Навіть курям якимось дивом вдалося пережити бойові дії. Жінка побачила їх на городі, де вони діловито кувблилися під пильним керівництвом півня. Не було тільки великого волохатого сірого kota. На третій день після від'їзду хазяйки, хвостатий, як справжній партизан, перетнув лінію розмежування і прибився до українців. Котяра швидко відчув себе серед своїх і басовитим нявканням вимагав у бійців їжі та уваги. У тільки відомій йому схованці він дочекався гвардійців, поки вони відбили у сепарів позиції. В спомен про той бій і за чималі габарити безіменного ще тоді kota нарекли Танком. І коли бійці зібрали свої речі, щоб завантажувати їх перед відправкою далі на Схід, Танчик вже сидів на чийомусь рюкзаку і своїм нахабним басом нагадував, щоб його було не забути взяти із собою.

Майор Олександр ЗАГОРОДНІЙ

ТОП-3 КРАЩИХ СНАЙПЕРСЬКИХ ГВИНТІВОК У СВІТІ

Фахівці, які досконало володіють мистецтвом влучної стрільби, по праву вважаються елітою силових структур усього світу. Проте успішне виконання бойового завдання залежить не лише від витримки, терпіння та професіоналізму снайпера, але й досконалості його «інструмента».

Ми підготували розповідь про трійку найкращих снайперських гвинтівок сучасності. Сподіваємось, ця інформація буде цікавою не лише спеціалістам, але й широкому колу наших читачів.

McMILLAN TAC-50

Найкраща у світі великокаліберна гвинтівка розробки американського виробника McMillan Firearms з 2000 р. перебуває на озброєнні Сил військово-морських спеціальних операцій ВМС США та Збройних сил Канади. Вона оснащується першокласною оптикою. Штатним для неї є приціл із 16-кратним збільшенням, але наразі використовуються приціли із 25 і навіть з 32-кратним збільшенням (для порівняння, приціл СГД, яка залишається основною зброєю снайперів НГУ, ПСО-1, дає лише 4-кратне збільшення).

Із цією гвинтівкою було встановлено одразу кілька рекордів щодо результативності ведення вогню на найдовшій відстані. Останній із них

належить канадському снайперу, чие ім'я не розголошується з міркувань безпеки – у червні минулого року під час спецоперації в Іраку він знешкодив бойовика ІДІЛ з відстані 3540 м. Раніше, у 2002 році, двома канадськими снайперами, озброєними TAC-50, були зроблені рекордні за дальністю постріли з ефективним попаданням по живій цілі – майстер-капралом Арроном Перрі з дистанції 2310 м і капралом Робом Фарлонгом з дистанції 2430 м. Зазначимо, що попередній рекорд належав снайперу Корпусу морської піхоти США Карлосу Хенкоку, і був зафіксований ще в роки війни у В'єтнамі – зі своєї гвинтівки Winchester Model 70 зразка 1936 року він уразив ціль на відстані 2286 м.

- **Маса** – 11,8 кг • **Довжина** – 1448 мм • **Тип боєприпасу** – 50 BMG (патрон 12,7x99 мм НАТО)
- **Принцип роботи** – ручне перезарядження, подовжно-ковзний поворотний затвор
- **Початкова швидкість кулі** – 823 м/с • **Прицільна дальність** – 2000 м • **Тип боєпостачання** – коробчастий магазин на 5 патронів • **Ціна** – 11900 \$

ACCURACY INTERNATIONAL L115A3 LONG RANGE RIFLE

Другого місця заслуговує розробка відомої британської компанії Accuracy International, яка спеціалізується саме на випуску високоточної стрілецької зброї, L115A3 Long Range Rifle.

Прототипом для неї послужила спортивна гвинтівка AWM того ж виробника, створена спеціально для змагань з бенчреста (точна стрільба на надвеликій відстані). Перші зразки L115A3 Long Range Rifle надійшли до підрозділів британських силових структур у 2008 р., а вже у 2009 р. капрал Харрісон Крейг з полку гвардійської кавалерії «Блюз енд Роялз» зробив із неї результативний постріл з найдовшої відстані – 2475 м, і це при тому, що штатна дальність стрільби із цієї гвинтівки – 1500 м! Рекорд, що

тримався до 2017 р. було встановлено у бойовій обстановці, коли британські військові, що патрулювали провінцію Гільменд, наразилися на кулеметний вогонь талібів. Капрал Крейг двома пострілами знищив терористів, а третім вивів із ладу й сам кулемет – йому знадобилось дев'ять пристрілочних пострілів для того, щоб інші три «укласти» точно в ціль.

До речі, звук пострілу цієї гвинтівки настільки тихий, що військові прозвали її «мовчазним убивцею». А все через те, що у L115A3 Long Range Rifle використовується спеціальний патрон із мінімальною кількістю пороху, а дальність і точність пострілу досягається спеціальною конструкцією кулі.

- **Маса** – 6,8 кг • **Довжина** – 1300 мм • **Тип боєприпасу** – 338 Lapua Magnum (спеціальний снайперський патрон 8,59x70 мм) • **Принцип роботи** – ручне перезарядження, подовжно-ковзний поворотний затвор
- **Початкова швидкість кулі** – 850 м/с • **Прицільна дальність** – 1500 м • **Тип боєпостачання** – коробчастий магазин на 5 патронів • **Ціна** – 38250 \$

BARRETT M82

Цю американську крупнокаліберну гвинтівку по праву можна назвати легендарною. Принаймні, у масовій культурі вона вже давно стала грізним символом снайперської зброї. Ви точно бачили її у десятках комп'ютерних ігор або у кіно – якщо не в «Хижаку», то у «Рембо», «Козирних тузах» чи оскароносному «Володарі бурі».

Утім, Barrett M82 міг залишитися нереалізованим проектом – на розроблену у 1982 році колишнім співробітником правоохоронних органів Ронні Барреттом гвинтівку американське військово-морське відомство звернуло увагу лише 1990 року, коли значну їх партію було закуплено для підготовки до війни у Перській затоці. Із ними

американські військові брали участь в операціях «Буря в пустелі» і «Щит пустелі». «Відзначилась» вона і у подальших бойових діях в Афганістані і Іраку.

Згодом Barrett M82 закупили військові і поліцейські відомства понад 30 країн світу. Зазначимо, що гвинтівки сімейства Barrett (M-82 мала п'ять різних модифікацій, а у 2002 року з'явилась і її модернізована версія M-107) часто називають «антиматеріальними», оскільки використовують не стільки для знищення піхоти, скільки для ураження техніки та озброєння противника. Наприклад, легкоброньованої та неброньованої техніки, радіолокаторів, або щоб підірвати нерозірвані боєприпаси на значній відстані.

- **Маса** – 13,6 кг • **Довжина** – 1450 мм • **Тип боєприпасу** – 50 BMG (патрон 12,7x99 мм НАТО) • **Принцип роботи** – віддача з коротким ходом ствола, поворотний затвор
- **Початкова швидкість кулі** – 853 м/с • **Прицільна дальність** – 1500 м • **Тип боєпостачання** – коробчастий магазин на 10 патронів • **Ціна** – 10000–12000 \$

Одеса. Привоз.
 – Мужчино, беріть цибулю!
 – Так у мене в списку немає цибулі...
 – То давайте той список мені, я допишу!

– Люба, мені треба купити новий гребінець. У старого зламався зубчик...
 – Ти марнотрат! Заради одного зубчика новий гребінець купляти?
 – Але той зубчик був останній!

Розумна жінка навіть своїм мовчанням може спричинити у чоловіка паніку. Адже вона не просто мовчить, вона про щось мовчить!

Мені все одно, як швидко ти його збереш. Я хочу зараз висушити волосся!

– Хворий, як ви засинаєте?
 – Добре. Рахую до трьох і засинаю.
 – Як, лише до трьох?
 – Ну, інколи до пів на четверту!

Старшина робить догану солдат за чергове порушення. Солдат раз у раз поглядає на ходики, що висять в канцелярії.
 – Що ви весь час дивитесь на годинник?
 – Боюся, товариш прапорщик, що у вас не вистачить часу насварити мене до обіду.

Весілля XXI століття.
 – Тепер я оголошую ваш чоловіком та дружиною. Можете обмінятися логінами та паролями!

На уроці природознавства.
 – Діти, хто знає, чому лелеки на зиму відлітають до Африки?
 Вовочка тягне руку:
 – Ясна річ, африканці теж хочуть мати дітей!

– Як там, пане вчителю, мій онук у школі?
 – Та нічого, тільки вчора відпрошувався на ваш похорон...

– Куме, а що б ви робили, якби на вашу жінку напав тигр?
 – Та нічого б не робив.
 – Як це?
 – А хто йому винен? Сам напав, сам нехай і обороняється!

Двоє братів-близнюків на медкомісії у військкоматі. Один брат виходить із кабінету лікаря, а другий чекає його в коридорі:
 – Ну як, взяли?
 – Ні, комісували!
 – То пройди за мене, щось ліньки роздягаться...
 Брат пішов. Вертається через годину:
 – Не повіриш! А тебе взяли!

– Петре, чому ти нікуди не береш мене?
 – Беру.
 – І куди ж це?! Ні в кіно, ні до друзів, ні в кав'ярню...
 – Марусю, ти завжди в моєму серці.

«Євробачення-2018» виграла представниця Ізраїлю. Чи означає це, що «Євробачення-2019» пройде в Умані?

В автобусі бабуся здивовано розглядає дівчину з татуванням у вигляді східного ієрогліфа. Та не витримала і запитує:
 – І що ж ви таке страшне побачили?
 – Та ось, вже 30 років викладаю китайську, але все одно не можу зрозуміти, чого у вас на шиї написано: «Повторно не заморожувати»?

– Скажіть, а криза – це коли грошей нема?
 – Криза – це коли гроші були. А якщо їх просто нема, то це не криза, а звичайне життя.

– Чи правда, що хвилина сміху продовжує життя на 5 хвилин?
 – Це дивлячись над ким сміятись. Може і скоротити...

– Мамо! Тато зі сходів впав!
 – Так?! І що сказав?
 – Погані слова пропускати?
 – Ну звичайно!
 – Мовчки впав.

INVICTUS GAMES

**СИЛА ДУХУ ТА ВОЛЯ
ДО ПЕРЕМОГИ**

12 травня в столиці пройшов фінальний етап Національних Ігор Нескорених (Invictus Games). Історія Ігор почалася у 2013 році, коли Принц Уельський Гаррі, який, до речі, сам має досвід участі у бойових діях в Афганістані, запропонував створити Фундацію Ігор Нескорених (Invictus Games Foundation). Ціллю проекту було популяризувати спорт як спосіб реабілітації поранених, травмованих або хворих військовослужбовців та ветеранів. Вже в 2014 році заснована ним організація провела перші Ігри Нескорених в Лондоні. 2018 року четверті Ігри Нескорених прийматиме Австралія.

За право увійти до збірної, яка налічуватиме лише 15 найкращих атлетів, змагалися й представники Національної гвардії України. Одразу дві медалі, золоту – з плавання і срібну – з бігу на 1,5 тис. метрів, виборов старший лейтенант Богдан Оксентюк, що служить в ОЗСП Західного територіального управління НГУ. Перше місце у стрільбі з лука серед любителів здобув киянин старший прапорщик Ігор Філатов, а третє серед професіоналів – львів'янин полковник Дмитро Афа-

насьєв. Перемогу у дисципліні «веслування на тренажері, 4 хв.» виборов ветеран ОЗСП «Азов» Ігор Галушка. Друге місце з пауерліфтингу у категорії до 97 кг посів представник Національної академії НГУ майор Сергій Наумов. «Бронзу» з бігу на 1,5 км здобув капітан Олександр Пашенко, який служить в ОЗСП Східного територіального управління НГУ. Підтримати представників Національної гвардії приїхали їхні рідні, друзі, колеги та командири, у тому числі і командувач НГУ генерал-полковник Юрій Аллеров.

Привітати учасників змагань та вручити медалі переможцям прибув Президент України Петро Порошенко. Глава держави відзначив незламний дух українських воїнів та оголосив про створення нової системи реабілітації для українських військовослужбовців та ветеранів. Відповідний Указ Президента України було підписано безпосередньо на церемонії закриття змагань.

*Підполковник Валерія АГБАЛОВА
фото старшого солдата Дмитра КАРПЕНКА*